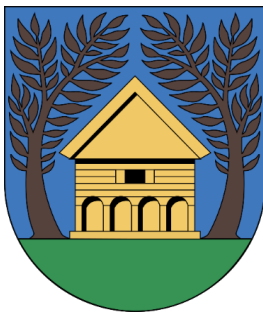

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PLANU OGÓLNEGO

gminy Dragacz

organ sporządzający:

Wójt Gminy Dragacz

wykonawca:

GEOFABRYKA Sp. z o.o.

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen
oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 74a ustawy
z dnia 3 października 2008 r.
o ocenach oddziaływania na środowisko

listopad 2025 r.

1. WSTĘP	5
2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY DRAGACZ ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW	7
2.1. Cel i zakres planu ogólnego	7
2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego	8
3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY DRAGACZ Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	14
4. OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY	19
4.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	19
4.2. Klimat i zjawiska atmosferyczne	20
4.3. Geomorfologia i rzeźba terenu.....	20
4.4. Budowa geologiczna i gleby.....	21
4.4.1 Złoża, tereny i obszary górnicze.....	21
4.4.2 Warunki glebowe i zasoby agroekologiczne.....	22
4.5. Wody podziemne	23
4.6. Wody powierzchniowe	24
4.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy	27
4.8. Obszary cenne przyrodniczo objęte formą ochroną przyrody.....	28
4.9. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń	30
4.9.1 Powietrze atmosferyczne	30
4.9.2 Degradacja gleb i powierzchni ziemi.....	31
4.9.3 Jakość wód	32
4.9.4 Hałas.....	33
4.9.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego	34
4.9.6 Zagrożenie ryzykiem wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.....	34
4.10. Walory kultury materialnej.....	34
4.11. Walory krajobrazowe	34
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	35
6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	37
7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURY2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	38
8. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW NATURA 2000.....	49
9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	49
10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	50
11. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY	50
12. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU	51
13. ANALIZA WARIANTOWA	52
14. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000	53
15. WNIOSKI	53
16. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	54
17. OŚWIADCZENIE	56
18. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY	56

1. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego planu ogólnego gminy Dragacz, wykonana w związku z podjęciem uchwały nr L/512/24 Rady Gminy Dragacz z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dragacz, zwanego w dalszej części prognozy „projektem planu”. Granicami obszaru objętego przystąpieniem do sporządzania Planu ogólnego są granice administracyjne wiejskiej gminy Dragacz, z wyłączeniem terenów zamkniętych.

Plan ogólny gminy stanowi nowy instrument planowania przestrzennego, wprowadzony na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Opracowanie prognozy jest elementem procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) – zw. dalej „ustawą ooś”.

Podstawą formalną wykonania opracowania jest zlecenie Urzędu Gminy Dragacz. Całość prac wykonanych w celu sporządzenia niniejszego opracowania spoczywała po stronie autorów - Jakuba Makarewicza oraz Pauliny Mateckiej. W opracowaniu wykorzystano materiały źródłowe, których wykaz zamieszczono na końcu opracowania.

Obligatoryjny zakres prognozy oddziaływania na środowisko opracowywanej na planu ogólnego precyzuje art. 51 ustawy ooś. Zakres ten został uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Organy nie wniosły zmian w zakresie prognozy w przedmiotowej sprawie, w stosunku do zakresu zawartego w ustawie ooś.

Prognoza sporządzona została według zaleceń zawartych w podręczniku „Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych” M. Kistowskiego i M. Pchałka (2009). Obejmuje ona cztery części podstawowe i piątą – podsumowującą, na które składają się:

- Część dokumentacyjno-analityczna, polegająca na określeniu metodyki sporządzania prognozy, omówieniu treści projektu planu oraz celów sformułowanych w innych przyjętych lub wcześniej przygotowanych dokumentach dotyczących przestrzeni przedmiotowego obszaru, a także na charakterystyce stanu środowiska oraz problemów ochrony środowiska (szczególnie odnoszących się do obszarów i obiektów chronionych w świetle u.o.p.).
- Część dotycząca oceny zgodności z innymi dokumentami, polegająca na ocenie wewnętrznej zgodności dokumentu, sposobu uwzględnienia w analizowanym dokumencie celów (w szczególności dotyczących ochrony środowiska) sformułowanych w innych dokumentach dotyczących opracowywanego obszaru, a także ocenie sposobu uwzględnienia w ocenianym dokumencie problemów ochrony środowiska występujących na analizowanym obszarze, szczególnie dotyczących ochrony przyrody.
- Część oceny oddziaływania na środowisko, która obejmuje określenie przewidywanych znaczących oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, ludzi oraz wybrane elementy środowiska związanego z inwestycjami oraz na cele i przedmiot ochrony, jak i integralność oraz spójność obszarów Natura 2000.
- Część konkluzji i wskazań dotyczących zmian projektu dokumentu, stanowiących kluczowe wnioski z przeprowadzonej oceny, zawierające w szczególności charakterystykę oddziaływań i ich istotności (w tym dla gatunków i siedlisk o znaczeniu priorytetowym) oraz propozycje: działań łagodzących, rozwiązań alternatywnych w stosunku do zawartych w ocenianym dokumencie w tym odrębnie dla działań mogących powodować znaczące negatywne skutki dla celów i przedmiotów ochrony oraz integralności i spójności obszarów N2000, działań kompensujących negatywne skutki dla środowiska, a szczególnie dla obszarów N2000, metod monitorowania skutków realizacji ustaleń ocenianego dokumentu planistycznego dla środowiska.

- Część podsumowująca, zawierająca wnioski z wcześniej przeprowadzonych etapów.

Główną częścią prognozy jest identyfikacja źródeł zagrożeń oraz określenie przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na środowisko i jego poszczególne elementy z uwzględnieniem zależności między nimi.

Prognoza jest wysoko specjalistycznym instrumentem posiadającym wszystkie cechy analizy systemowej. Jako taka stosuje metody otwarte, dostosowane do rodzaju i charakteru analizowanego dokumentu - tj. projektu planu. Jej zadaniem jest wskazywanie i przedstawianie skutków środowiskowych związanych z przyszłym uchwaleniem przez decydentów projektu planu oraz sposobów uniknięcia niepożądanych skutków działań.

Prognoza do projektu planu nie jest dokumentem, który w sposób ilościowy wskazuje presje i oddziaływania, wynikające z realizacji jego zapisów, a pokazuje, na przykładzie konkretnych przykładów, ogólny kierunek, w którym zmierzać będą przyszłe problemy środowiskowe wynikające z realizacji dokumentu. Jest to wynikiem stosunkowo ogólnych danych o przyszłych inwestycjach, szczególnie w odniesieniu do szczegółów technicznych, które mogą mieć istotne znaczenie dla wielkości wywieranych presji środowiskowych. Skupiono się zatem na określeniu jakościowym kierunków przemian oraz poddano charakterystyce cechy poszczególnych oddziaływań.

2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY DRAGACZ ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW

2.1. Cel i zakres planu ogólnego

Projekt planu ogólnego gminy Dragacz stanowi kluczowy instrument polityki przestrzennej na poziomie lokalnym, umożliwiający prowadzenie racjonalnego, zrównoważonego i opartego na zasadach ładu przestrzennego gospodarowania przestrzenią. Dokument wyznacza kierunki rozwoju przestrzennego całej gminy, tworząc ramy dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz dla wydawania decyzji administracyjnych w zakresie zagospodarowania terenu.

Obowiązek sporządzenia planu ogólnego wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w brzmieniu nadanym nowelizacją z 2023 r. Zgodnie z przepisami przejściowymi dotychczas obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dragacz* zachowuje moc do czasu wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2026 r. Sporządzenie planu ogólnego jest więc niezbędne dla zapewnienia ciągłości polityki przestrzennej oraz dostosowania jej do nowego krajowego systemu planowania.

Celem planu ogólnego gminy Dragacz jest zapewnienie spójności działań przestrzennych oraz stworzenie podstaw do kształtowania zrównoważonego rozwoju obszaru gminy. Plan ogólny stanowi podstawę zarówno do uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i do wydawania decyzji o warunkach zabudowy, które zgodnie z nowymi przepisami mogą być realizowane wyłącznie na terenach wyznaczonych jako Obszary Uzupełnienia Zabudowy (OUZ).

Plan ogólny kształtuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz określenie gminnych standardów urbanistycznych, które definiują możliwe formy zagospodarowania i parametry zabudowy, w tym dopuszczalną intensywność zabudowy, wysokość, udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

W ramach elementów obowiązkowych projekt planu ogólnego określa:

- strefy planistyczne,
- gminne standardy urbanistyczne, obejmujące gminny katalog stref planistycznych, w którym określa się profil funkcjonalny stref planistycznych oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenu (wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej).

W ramach elementów fakultatywnych określono:

- obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ).

Odstąpiono od wskazania gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej (również będących elementem fakultatywnym).

Gmina Dragacz ma rolniczo-leśny charakter, kształtowany przez rozległe pola uprawne, kompleksy leśne oraz dolinę Wisły, stanowiącą jeden z najważniejszych elementów środowiska przyrodniczego gminy. Jej rozwój przestrzenny i gospodarczy determinują kluczowe korytarze transportowe – autostrada A1 z węzłem Nowe Marzy oraz droga krajowa nr 91, która pełni funkcję głównej osi osadniczej i komunikacyjnej, a jednocześnie łączy gminę z pobliskim Grudziądzem. Miasto to stanowi najważniejszy ośrodek pracy, usług i edukacji dla mieszkańców Dragacza, a dogodne połączenia drogowe, w tym most na Wiśle, sprzyjają codziennym dojazdom i zacieśniają relacje społeczno-gospodarcze. Istotnym elementem struktury przestrzennej są również tereny wojskowe w Grupie, które wpływają na sposób zagospodarowania okolicznych obszarów. W rezultacie gmina Dragacz łączy tradycyjne funkcje rolnicze i leśne z rosnącą rolą usług, logistyki i infrastruktury transportowej, stanowiąc jednocześnie ważne zaplecze osadnicze Grudziądz.

Na obszarze gminy Dragacz występuje rozbudowany system terenów przyrodniczych i chronionych, obejmujący Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły, Nadwiślański Park Krajobrazowy, Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, a także użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz cenne gleby o wysokiej przydatności rolniczej. Uwarunkowania te w istotny sposób wpływają na sposób zagospodarowania przestrzennego – znaczną część gminy objęto w Planie Ogólnym strefą otwartą (SO), której celem jest ograniczenie rozproszonej urbanizacji oraz zachowanie równowagi między funkcjami osadniczymi, rolniczymi i przyrodniczymi.

Plan ogólny gminy Dragacz zakłada przede wszystkim kontynuację dotychczasowego modelu rozwoju, polegającego na koncentracji nowej zabudowy w istniejących miejscowościach, głównie wzdłuż drogi krajowej nr 91 oraz w rejonie miejscowości Dragacz, Dolna Grupa i Grupa. Takie podejście pozwala na efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz ogranicza presję inwestycyjną na tereny przyrodniczo cenne. Dogęszczanie zabudowy może prowadzić do lokalnych uciążliwości, takich jak wzrost emisji z indywidualnego ogrzewania, zwiększenie powierzchni uszczelnionych czy większy poziom hałasu, jednak skutki te można ograniczać poprzez właściwe kształtowanie ładu przestrzennego i stosowanie rozwiązań proekologicznych.

Większe ryzyko oddziaływań środowiskowych wiąże się z zagospodarowaniem terenów dotąd niezainwestowanych, szczególnie tych położonych w obrębie dolin Wisły i Mąrawy, gdzie występują obszary podmokłe, gleby organiczne, zróżnicowane warunki gruntowo-wodne oraz siedliska o dużej wartości przyrodniczej. Podwyższoną wrażliwością cechują się również tereny leśne, a także obszary o wysokich klasach bonitacyjnych gleb, które stanowią jeden z kluczowych zasobów gminy. Projekt planu ogólnego minimalizuje te ryzyka poprzez unikanie przeznaczania terenów środowiskowo wrażliwych pod zabudowę oraz zachowanie ograniczeń wynikających z lokalnych uwarunkowań hydrologicznych, przyrodniczych i krajobrazowych.

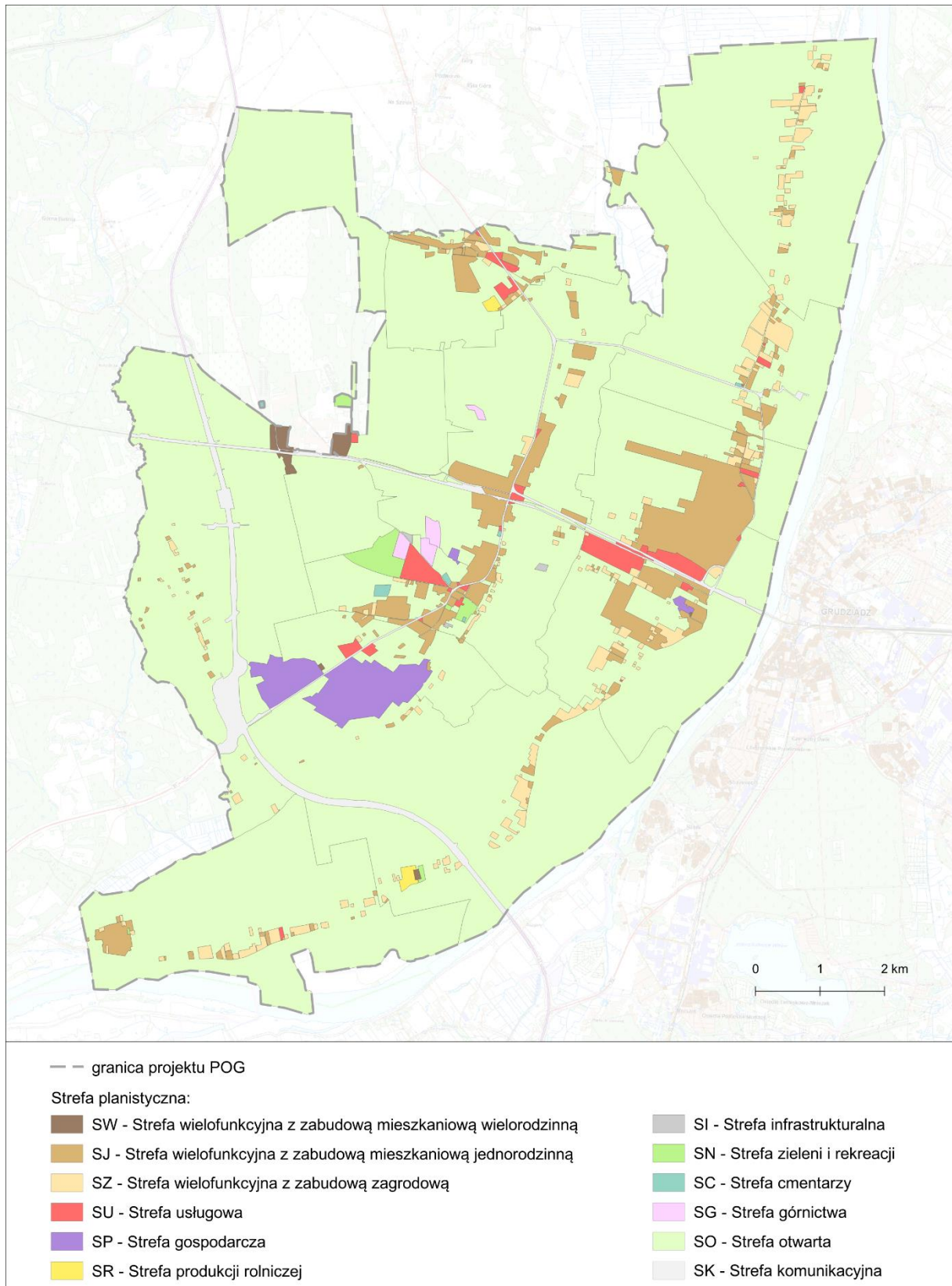
Dokument przygotowano z uwzględnieniem zarówno potrzeb rozwojowych gminy, jak i konieczności ochrony środowiska naturalnego. Realizacja ustaleń planu ogólnego powinna sprzyjać zrównoważonemu gospodarowaniu przestrzenią, wzmacniać odporność gminy na zmiany klimatyczne i nie prowadzić do istotnego pogorszenia stanu środowiska. Potencjalne oddziaływania związane z nowymi inwestycjami będą szczegółowo analizowane na dalszych etapach planowania, w szczególności w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz procedur oceny oddziaływania na środowisko.

2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego

Na obszarze gminy Dragacz wyznaczono następujące typy stref planistycznych, spośród 13 dopuszczonych w art. 13c ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczona symbolem SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, oznaczona symbolem SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, oznaczona symbolem SZ,
- strefa usługowa, oznaczona symbolem SU,
- strefa gospodarcza, oznaczona symbolem SP,
- strefa produkcji rolniczej, oznaczona symbolem SR,
- strefa infrastrukturalna, oznaczona symbolem SI,
- strefa zieleni i rekreacji, oznaczona symbolem SN,
- strefa cmentarzy, oznaczona symbolem SC,
- strefa górnictwa, oznaczona symbolem SG,
- strefa otwarta, oznaczona symbolem SO,
- strefa komunikacyjna, oznaczona symbolem SK.

Nie wyznaczono strefy handlu wielkopowierzchniowego z uwagi na brak zapotrzebowania i przesłanek funkcjonalnych. Strefy zostały wyznaczone w sposób rozłączny, z uwzględnieniem istniejącego i planowanego zagospodarowania, warunków środowiskowych, dostępności infrastruktury oraz dotychczas obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 1. Strefy planistyczne wyznaczone w projekcie planu ogólnego gminy Dragacz

Każda strefa posiada przypisany profil funkcjonalny podstawowy (stały) oraz profil dodatkowy (zmienny, ustalany lokalnie), który określa dopuszczalne formy użytkowania danego obszaru. Szczegółowe zestawienie funkcji podstawowych i dodatkowych, które mogą być określone w planie ogólnym przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Profile funkcjonalne podstawowe i dodatkowe określone dla stref planistycznych

Lp.	Symbol literowy	Nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny strefy planistycznej	
			podstawowy	dodatkowy*
1	SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
2	SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
3	SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
4	SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
5	SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
6	SR	strefa produkcji rolnej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
7	SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
8	SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu
9	SC	strefa cmentarzy	teren cmentarzy, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
10	SG	strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
11	SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej
12	SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód

*profil dodatkowy określony w wybranych strefach

Charakterystyka wybranych stref planistycznych

Strefa wielofunkcyjna z zabudową wielorodzinną (SW) została wyznaczona w miejscowościach Bratwin, Grupa Plac, Michale, Mniszek, Nowe Marzy i Stare Marzy, stanowiących główne węzły osadnicze. Jej rozmieszczenie odzwierciedla zróżnicowany charakter rozwoju przestrzennego gminy – od powojennych zespołów mieszkaniowych w rejonie Grupy Plac po współczesne układy podmiejskie w bezpośrednim sąsiedztwie Grudziądza. Strefy występują punktowo i są związane z istniejącą zabudową. Nowe przestrzenie w postaci pojedynczych działek wprowadza się jedynie w Grupie Plac.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ) obejmuje zdecydowaną większość terenów osadniczych i stanowi podstawowy typ przestrzeni zabudowanej na obszarze gminy. W jej granicach znalazły się wszystkie główne miejscowości, w tym Dragacz, Dolna i Górna Grupa, Fletnowo, Michale, Nowe i Stare Marzy, Mniszek, Bratwin, Wielkie Stwolno, Wielkie Zajączkowo oraz Wielki Lubień. W strefie dopuszcza się różnorodne formy zabudowy: wolnostojącą, bliźniaczą i szeregową, z możliwością lokalizacji usług nieuciążliwych, zabudowy letniskowej, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych, a także elementów infrastruktury technicznej i dróg lokalnych. Takie podejście pozwala na elastyczne dostosowanie struktury zabudowy do lokalnych uwarunkowań przestrzennych i potrzeb mieszkańców, przy zachowaniu wiejskiego charakteru gminy z niską zabudową.

Do strefy SJ zaliczono również część dawnych gospodarstw zagrodowych, które w wyniku przemian społeczno-gospodarczych utraciły funkcję produkcyjną lub znajdują się w procesie przekształceń w kierunku zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Włączenie tych terenów do strefy jednorodzinnej umożliwia ich sukcesywną adaptację do nowych form użytkowania, bez konieczności ingerencji w otaczającą strukturę przestrzenną. W aspekcie planistycznym rozwiązanie to nie zamyka drogi do dalszego przekształcania terenów na cele nierolnicze – każdorazowo może ono zostać rozstrzygnięte w procedurze sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Taki mechanizm daje gminie elastyczność w reagowaniu na zmieniające się potrzeby rozwojowe, przy jednoczesnym zachowaniu kontroli nad ładem przestrzennym.

Strefa SJ pełni kluczową rolę w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy Dragacz. Tworzy ciągłe pasma osadnicze wzdłuż dróg krajowych i lokalnych, zwłaszcza w kierunku Grudziądza, gdzie obserwuje się zjawisko rozprzestrzeniania się zabudowy podmiejskiej. Szczególnie w rejonie miejscowości Dragacz i Dolna Grupa proces ten ma charakter intensywny, stanowiąc efekt bliskości miasta oraz dogodnego dojazdu przez most na Wiśle. W pozostałych częściach gminy strefa SJ zachowuje bardziej rozproszony, rolniczo-osadniczy charakter, z dużym udziałem zieleni przydomowej i otwartych przestrzeni pól. Tym samym strefa wielofunkcyjna z zabudową jednorodzinną stanowi główną oś rozwoju osadniczego gminy, łącząc tradycyjny krajobraz wsi nadwiślańskiej z nowoczesnymi formami mieszkalnictwa, przy zachowaniu równowagi pomiędzy rozwojem budownictwa mieszkaniowego a ochroną przestrzeni rolniczej i krajobrazowej Kotliny Grudziądzkiej.

Strefą wielofunkcyjną z zabudową zagrodową (SZ) obejmuje większość historycznych wsi o rolniczym charakterze, w których zabudowa mieszkaniowa jest trwale związana z gospodarstwami rolnymi. Do tej strefy zaliczono tereny w miejscowościach m.in. Bratwin, Dolną Grupę, Dragacz, Fletnowo, Grupę, Górą Grupę, Michale, Mniszek, Nowe Marzy, Stare Marzy, Wielki Lubień, Wielkie Stwolno i Wielkie Zajączkowo, tworzące podstawowy układ osadnictwa wiejskiego w gminie.

Strefa ta obejmuje zabudowę zagrodową zintegrowaną z funkcją produkcji rolniczej, a także tradycyjne siedliska rolnicze i kolonijne. W wielu przypadkach układ przestrzenny wsi zachował historyczny charakter olęderski, szczególnie w dolinie Wisły, gdzie widoczne są jeszcze pasmowe, wydłużone działki siedliskowe oraz regularne rozmieszczenie zagród wzdłuż dawnych dróg wodnych i wałów przeciwpowodziowych. Przykładem takich reliktowych układów są miejscowości Wielkie Stwolno, Wielkie Zajączkowo i Bratwin, gdzie zabudowa wciąż odzwierciedla geometryczny porządek i porządek przestrzenny nadany przez osadników

niderlandzkich od XVI wieku. W ramach strefy dopuszcza się kontynuację i rozwój istniejącej zabudowy rolniczej, w tym przebudowę i modernizację siedlisk w procesie technicznego następstwa pokoleń. Możliwa jest także budowa nowych budynków mieszkalnych i gospodarczych, pod warunkiem spełnienia wymogów przepisów odrębnych, w szczególności dotyczących ochrony gruntów rolnych, krajobrazu oraz form zabudowy wpisujących się w charakter wsi. Takie podejście ma na celu utrzymanie tradycyjnego krajobrazu kulturowego i zachowanie ciągłości funkcjonalnej wsi.

Strefa usługowa (SU) obejmuje tereny przeznaczone pod szeroko rozumiane usługi publiczne i komercyjne, rozmieszczone głównie w miejscowościach Dolna Grupa, Dragacz, Fletnowo, Grupa, Grupa Plac, Górna Grupa, Michale, Stare Marzy, Wielki Lubień, Wielkie Stwolno i Wielkie Zajączkowo. Ich lokalizacja odzwierciedla zarówno układ osadniczy gminy, jak i rozmieszczenie infrastruktury społecznej i komunikacyjnej. Strefa ta obejmuje przede wszystkim obiekty użyteczności publicznej – szkoły podstawowe, przedszkola, świetlice wiejskie, ośrodki zdrowia i budynki administracji lokalnej, które zlokalizowane są w centralnych częściach wsi, w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Tereny te podlegają szczególnym wymaganiom w zakresie ochrony akustycznej i sanitarnej, a ich charakter użytkowania nie jest związany ze stałym pobytom ludności.

Poza usługami publicznymi strefa SU obejmuje również usługi komercyjne i produkcyjno-magazynowe, koncentrujące się przy głównych trasach komunikacyjnych – szczególnie wzdłuż drogi krajowej nr 91 i w sąsiedztwie węzła autostradowego Nowe Marzy. Obszary te posiadają korzystne warunki lokalizacyjne dla działalności gospodarczej, w tym usług logistycznych i dystrybucyjnych obsługujących ruch tranzytowy między Grudziądzem, Świeciem a Toruniem. Szczególne znaczenie ma rejon Dolnej i Górnej Grupy, gdzie strefy usługowe graniczą z terenami przemysłowo-logistycznymi (SP) i stanowią naturalne ich uzupełnienie. W Dolnej Grupie znajdują się ponadto tereny przeznaczone na działalność o charakterze edukacyjnym i rekreacyjnym, zlokalizowane w sąsiedztwie obiektów użyteczności publicznej.

Strefa gospodarcza (SP) obejmuje istniejące zespoły zabudowy o charakterze produkcyjnym, magazynowym i logistycznym, zlokalizowane głównie w miejscowościach Grupa, Górna Grupa, Michale, Mniszek, Nowe Marzy i Stare Marzy. Ich rozmieszczenie nie jest przypadkowe – odpowiada historycznie ukształtowanemu układowi transportowemu oraz lokalizacji dawnych zakładów przemysłowych i zaplecza wojskowego.

Największe skupisko funkcji gospodarczych występuje w rejonie Górnej Grupy, gdzie rozwija się nowoczesna strefa przemysłowo-logistyczna, bezpośrednio powiązana z przebiegiem autostrady A1 i węzłem komunikacyjnym Nowe Marzy. Teren ten stanowi kluczowy obszar koncentracji inwestycji o charakterze magazynowym, składowym i przetwórczym, korzystający z dogodnych połączeń z Gdańskiem, Grudziądzem, Toruniem i Bydgoszczą. W pozostałych częściach gminy działalność gospodarcza ma charakter bardziej rozproszony i lokalny, oparty na mniejszych przedsiębiorstwach usługowych, warsztatach i składach budowlanych.

W strefie gospodarczej nie przewiduje się istotnych zmian zasięgu, a kierunek planistyczny zakłada przede wszystkim wzmocnienie i modernizację istniejącej zabudowy, poprawę dostępności komunikacyjnej oraz stopniową rekultywację zdegradowanych obszarów poprzemysłowych.

Strefa produkcji rolniczej (SR) obejmuje tereny wielkotowarowych gospodarstw rolnych, położone głównie w rejonie Bratwina i Fletnowa, gdzie występują gleby wysokiej klasy bonitacyjnej. W planie ogólnym przewidziano możliwość reinwestycji i unowocześnienia zaplecza gospodarczego tych terenów – budowy nowych magazynów, obór, silosów czy suszarni, z zachowaniem zasad ochrony krajobrazu i środowiska. Celem jest wspieranie nowoczesnego rolnictwa towarowego, które może współistnieć z zabudową wiejską bez konfliktów funkcjonalnych.

Strefa zieleni i rekreacji (SN) obejmuje ogrody działkowe w Grupie-Placu, parki w Górnej Grupie oraz tereny pokopalniane przeznaczone do rekultywacji i zagospodarowania rekreacyjnego. W planie ogólnym strefa ta umożliwia lokalizację terenów usług sportu i rekreacji, usług kultury

i rozrywki, nauki, edukacji oraz usług zdrowia i pomocy społecznej. Strefy SN pełnią ważną funkcję w kształtowaniu atrakcyjnych, dostępnych przestrzeni wypoczynku i integracji społecznej, podnosząc jakość życia mieszkańców gminy.

Strefa cmentarzy (SC) obejmuje istniejące czynne nekropolie w miejscowościach Grupa, Grupa Plac, Górna Grupa i Wielki Lubień. Są to obiekty o znaczeniu lokalnym, często związane z dawnymi parafiami, zachowujące wartości historyczne i kompozycyjne. Przewiduje się wyznaczenie nowego terenu pod cmentarz w miejscowości Górna Grupa oraz utrzymanie i porządkowanie istniejących obszarów sepulkralnych, w tym ochrona zieleni towarzyszącej i historycznych układów alei.

Strefa komunikacyjna (SK) obejmuje główne korytarze transportowe gminy, które w sposób kluczowy determinują jej rozwój przestrzenny. Oparta jest przede wszystkim na przebiegu autostrady A1 z węzłem Nowe Marzy – stanowiącym strategiczne połączenie północ-południe oraz drodze krajowej nr 91, będącej główną osią osadniczą i usługową Dragacza oraz podstawowym powiązaniem z Grudziądem. Uzupełnieniem systemu jest linia kolejowa nr 208. Wzdłuż tych ciągów transportowych koncentrują się funkcje gospodarcze, logistyczne i usługowe, a utrzymanie ich przepustowości i bezpieczeństwa stanowi jeden z priorytetów polityki przestrzennej gminy.

Strefa górnictwa (SG) obejmuje tereny eksploatacji kruszywa naturalnego w rejonie Dolnej Grupy, Grupy i Górnej Grupy, gdzie zlokalizowane są wyrobiska po odkrywkowym wydobywaniu żwirów i piasków. Są to obszary o trwałym przekształceniu rzeźby terenu, które po zakończeniu działalności górniczej podlegają rekultywacji – najczęściej w kierunku wodnym lub leśnym. Eksploatacja górnictwa, mimo lokalnego charakteru, miała zauważalny wpływ na krajobraz i gospodarkę przestrzenną gminy.

Strefa otwarta (SO) obejmuje około 85% powierzchni gminy i została wyznaczona na niezabudowanych terenach, w tym o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Strefa ta obejmuje pola uprawne, łąki, lasy, wody powierzchniowe, tereny zieleni naturalnej, doliny cieków i przestrzenie rekreacyjne. Jej rozległość jest efektem ograniczeń inwestycyjnych w dolinie Wisły oraz ochrony gleb wysokiej jakości (klasy III), które stanowią strategiczny zasób rolniczy regionu. Z punktu widzenia planistycznego strefa otwarta pełni funkcję bufora ekologicznego, stabilizującego układ przestrzenny gminy i zapobiegającego nadmiernemu rozlewaniu się zabudowy z rejonu Grudziądza i wzdłuż korytarza autostrady A1. Przestrzeń ta integruje liczne formy ochrony przyrody – od Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego, poprzez obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły, po użytki ekologiczne i zadrzewienia śródpolne. Sieć tych terenów tworzy spójny system przyrodniczy gminy, który sprzyja utrzymaniu bioróżnorodności, retencji wód powierzchniowych i podziemnych oraz łagodzeniu skutków zmian klimatu. Tak ukształtowana strefa otwarta stanowi podstawę zrównoważonego rozwoju gminy Dragacz, chroniąc jej naturalne zasoby i utrwalając równowagę między rozwojem infrastrukturalnym a zachowaniem środowiska przyrodniczego. W przyszłości przewiduje się dalsze wykorzystanie tych terenów dla rozwoju rolnictwa ekologicznego, retencji krajobrazowej, turystyki przyrodniczej i zrównoważonych form rekreacji, co wpisuje się w kierunki wyznaczone przez „Strategię Przyspieszenia 2030+” województwa kujawsko-pomorskiego oraz regionalny system obszarów chronionych doliny Wisły.

W planie ogólnym Gminy Dragacz wyznaczono strefy planistyczne w oparciu o aktualne ich zagospodarowanie i użytkowanie jak i planowane przeznaczenie terenów w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W niektórych przypadkach uwzględniono wydane decyzje o warunkach, które znajdowały się w sąsiedztwie terenów istniejącej zabudowy. Oprócz istniejącego zagospodarowania wzięto pod uwagę odpowiadające im tereny niezainwestowane w lukach w zespołach zabudowy w obrębie danej strefy.

3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY DRAGACZ Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt planu ogólnego gminy Dragacz został opracowany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w oparciu o obowiązujące dokumenty strategiczne, planistyczne i sektorowe na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym. Plan ogólny stanowi kontynuację polityki przestrzennej określonej dotychczas w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dragacz*, dostosowując ją do nowego systemu planowania przestrzennego oraz aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i środowiskowych. Przy opracowaniu projektu dokonano analizy wzajemnych powiązań pomiędzy dokumentami strategicznymi i planistycznymi różnych szczebli, zapewniając ich spójność w zakresie polityki przestrzennej, ochrony środowiska oraz adaptacji do zmian klimatu.

Powiązania z dokumentami lokalnymi i ponadlokalnymi

Strategia Rozwoju Gminy Dragacz na lata 2023–2030

Na dzień uchwalenia Planu ogólnego gminy Dragacz obowiązuje „Strategia Rozwoju Gminy Dragacz na lata 2023–2030”, przyjęta uchwałą nr XX/152/23 Rady Gminy Dragacz z dnia 28 czerwca 2023 r. Dokument ten stanowi podstawowe narzędzie polityki rozwoju gminy, określające kierunki działań w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w tym model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rekomendacje dotyczące kształtowania ładu przestrzennego.

Strategia rozwoju Gminy Dragacz nie przewiduje istotnego zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową poza terenami wskazanymi w obowiązujących dokumentach planistycznych. Zarówno w dokumentach strategicznych wyższego rzędu, takich jak „Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2030+ – Strategia Przyspieszenia”, jak i w dokumentach powiatowych, nie zidentyfikowano szczególnych potrzeb w zakresie intensyfikacji zabudowy mieszkaniowej. Również w odniesieniu do dokumentów ponadlokalnych, w tym związanych z realizacją Strategii ZIT MOF Grudziądz, nie przewiduje się szczególnych uwarunkowań dla Gminy Dragacz w zakresie rozwoju zabudowy mieszkaniowej. W konsekwencji, na moment uchwalania Planu ogólnego, strategia gminy nie wskazuje nowych kierunków przestrzennych związanych z rozwojem funkcji mieszkaniowej ani nie sygnalizuje zwiększonego zapotrzebowania na nowe tereny budowlane. Również w odniesieniu do dokumentów ponadlokalnych, w tym dotyczących obszaru oddziaływania Centralnego Portu Komunikacyjnego, nie przewiduje się szczególnych uwarunkowań dla Gminy Dragacz w zakresie rozwoju zabudowy mieszkaniowej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Dragacz został określony w oparciu o jej uwarunkowania środowiskowe, gospodarcze i społeczne, a także powiązania w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz. Przyjęte rozwiązania mają na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju, racjonalnego gospodarowania przestrzenią oraz utrzymanie ładu przestrzennego.

Główną osią rozwojową gminy jest oś komunikacyjna A1 – DK 91, stanowiąca kręgosłup powiązań funkcjonalnych zarówno wewnątrz gminy, jak i w relacji z Grudziądzem oraz Świeciem. Wzdłuż tej osi zlokalizowane są kluczowe miejscowości – Dolna Grupa, Grupa i Dragacz, pełniące funkcję lokalnych centrów osadniczo-usługowych. Występuje tu największa koncentracja zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej, a rozwój przestrzenny ukierunkowany jest na dogęszczanie i porządkowanie istniejącej zabudowy.

W strukturze przestrzennej gminy wyodrębniono cztery podstawowe strefy funkcjonalne:

- Strefa wielofunkcyjna – koncentrująca się w miejscowościach Dragacz, Dolna Grupa, Górna Grupa, Stare Marzy. Stanowi główny obszar lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, usług publicznych, oświatowych i komercyjnych, a także przedsięwzięć gospodarczych. To tutaj koncentruje się obsługa mieszkańców gminy, a powiązania z Grudziądzem wzmacniają proces suburbanizacji.

- Strefa rolniczo-osadnicza – obejmuje miejscowości o utrwalonych funkcjach rolniczych i mieszkaniowych, takich jak Wielki Lubień, Michale, Bratwin, Wielkie Zajączkowo czy Wielkie Stwolno. Rozwój przestrzenny opiera się tu na funkcji rolniczej, z dopuszczeniem uzupełniającej zabudowy mieszkaniowej i usługowej, ściśle powiązanej z zapleczem gospodarstw rolnych.
- Strefa rolniczo-ekologiczna – obejmuje tereny doliny Wisły oraz obszary predysponowane do prowadzenia działalności rolniczej przy zachowaniu wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych. W szczególności dotyczy to rejonu Fletnowa oraz terenów nadwiślańskich, które pełnią funkcję korytarzy ekologicznych i stanowią część sieci Natura 2000. Polityka przestrzenna zakłada tu ograniczenie intensywnej zabudowy na rzecz ochrony środowiska i rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych.
- Strefa leśna – zlokalizowana głównie w otoczeniu Grupy, Mniszka oraz w rejonie kompleksów leśnych przylegających do doliny Wisły. Strefa ta pełni funkcję przyrodniczą, rekreacyjną i ochronną, w tym związaną z rezerwatem przyrody „Jezioro Fletnowskie”. Rozwój zabudowy jest tu ograniczony, a polityka przestrzenna koncentruje się na ochronie krajobrazu i wspieraniu funkcji turystycznych.

Hierarchia osadnicza gminy zakłada dominującą rolę Dragacza jako siedziby władz gminy, pełniącego funkcję ośrodka administracyjnego i usługowego. Uzupełniające znaczenie mają Dolna Grupa i Grupa, które rozwijają się jako lokalne centra osadnicze wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. Pozostałe wsie pełnią funkcje osadnicze i rolnicze, stanowiąc zaplecze produkcyjne i mieszkaniowe gminy.

Model przestrzenny Dragacza ukierunkowany jest na koncentrację nowej zabudowy w obrębie istniejących miejscowości oraz na wzmocnienie powiązań funkcjonalnych z Grudziądzem jako ośrodkiem nadrzędnym. Priorytetem jest unikanie rozproszonej zabudowy na terenach otwartych, maksymalizacja wykorzystania terenów już uzbrojonych oraz ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny Wisły.

Polityka przestrzenna Gminy Dragacz zakłada koncentrację nowej zabudowy na terenach już zurbanizowanych lub w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących siedlisk rolnych, co pozwala na racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz ochronę cennych zasobów przyrodniczych i rolniczych. Unikanie rozproszonej zabudowy sprzyja ograniczeniu kosztów infrastrukturalnych oraz utrzymaniu ładu przestrzennego – w szczególności w obrębie miejscowości Dragacz, Dolna Grupa i Grupa, które pełnią kluczową rolę osadniczą.

W zakresie transportu podstawą układu komunikacyjnego gminy pozostaje sieć dróg krajowych, powiatowych i gminnych. Kluczowe znaczenie mają autostrada A1 oraz droga krajowa nr 91, które zapewniają powiązania z Grudziądzem i Świeciem, a także dalej z regionalnymi ośrodkami rozwoju.

Polityka przestrzenna realizowana na terenie Gminy Dragacz zakłada racjonalne kształtowanie struktury użytkowania terenu oraz utrzymanie zintegrowanego ładu przestrzennego, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań środowiskowych, społecznych i gospodarczych. Kluczowym elementem tego procesu jest unikanie rozpraszania zabudowy na tereny dotychczas niezurbanizowane oraz koncentracja nowej zabudowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych. Takie podejście pozwala ograniczać zjawisko chaotycznej suburbanizacji, maksymalizować wykorzystanie już uzbrojonych terenów oraz lokować nowe inwestycje w miejscowościach o największym potencjale infrastrukturalnym. Działania te umożliwiają optymalizację kosztów utrzymania i rozbudowy infrastruktury technicznej oraz społecznej, a także wspierają harmonijny rozwój gminy. Plan ogólny jest w pełni zgodny ze Strategią, a wprowadzone w nim strefy planistyczne pozostają spójne z określonym w niej modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Powiązania z dokumentami regionalnymi*Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*

Projekt planu ogólnego uwzględnia zapisy obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XI/135/2003 z dnia 26 czerwca 2003 r. Dokument ten stanowi nadrzędne ramy strategiczne, w których plan ogólny gminy Dragacz został osadzony, zarówno pod względem kierunków rozwoju przestrzennego, jak i priorytetów ochrony środowiska oraz realizacji zadań publicznych o charakterze ponadlokalnym.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego określa inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które obejmują obszar gminy. Do najważniejszych z nich należą:

- zadanie 2 - Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przez zmianą użytkowania na cele nierolnicze
- zadanie 7 - Budowa autostrady A-1 Gdańsk
- zadanie 8 - Budowa drogi ekspresowej S-5
- zadanie 11 - Przebudowa drogi krajowej nr 1
- zadanie 23 - Modernizacja dróg wodnych
- zadanie 39 - Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego
- zadanie 41 - Powiększenie Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły i Krajeńskiego Parku Krajobrazowego
- zadanie 44 - Ustanowienie i wdrożenie planów ochrony parków krajobrazowych: Doliny Dolnej Wisły, Tucholskiego i Wdeckiego
- zadanie 46 - Opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów przyrody
- zadanie 47 - Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i dolinie Noteci
- zadanie 122 - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 272
- zadanie 143 - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 402
- - remont mostu w Dolnej Grupie w km 1,081 - remont mostu w Dolnej Grupie w km 0,928
- zadanie 151 - Przebudowa linii kolejowej nr 208
- zadanie 187 - Naprawa i odbudowa urządzeń przeciwpowodziowych w dolinie Wisły

Położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie Grudziądza powoduje silne powiązania funkcjonalne z miastem. Dragacz pełni rolę zaplecza osadniczego – przedmieścia oraz obszaru produkcji rolnej, przy czym znaczna część mieszkańców gminy dojeżdża do miasta w celach zawodowych, edukacyjnych i usługowych. Plan województwa wskazuje, że Dragacz znajduje się w strefie intensywnej MOF Grudziądza, gdzie dominuje indywidualna gospodarka rolnicza i ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych, aby zachować równowagę między funkcjami osadniczymi a środowiskowymi.

Na poziomie planu ogólnego Gminy Dragacz realizacja celów z poziomu planu województwa jest możliwa poprzez uwzględnienie stref typowych dla ośrodków o znaczeniu lokalnym: strefy otwartej, gospodarczej, strefy wielofunkcyjnej z zabudową jednorodzinną, strefy zabudowy zagrodowej, strefy usług. Ośrodki gminne, koncentrujące potencjał lokalny powinny oferować zróżnicowane możliwości w szczególności w zakresie usług lokalnych zdrowia, oświaty, administracji publicznej, a także działalności pozarolniczej kultury, gospodarki i sportu na poziomie gminnym. Tego rodzaju strefy znalazły się w planie ogólnym gminy, umożliwiając kontynuację i przyszłą realizację wymienionych funkcji.

Audyty krajobrazowy województwa kujawsko-pomorskiego

W projekcie planu ogólnego uwzględniono także zapisy *Audyty krajobrazowego województwa kujawsko-pomorskiego*, przyjętego uchwałą nr LXI/851/2023 z dnia 25 września 2023 r. Na terenie Gminy Dragacz zidentyfikowano 17 krajobrazów, z których żaden nie uzyskał statusu krajobrazu priorytetowego. Jednak dla niektórych z nich audyt krajobrazowy formułuje rekomendacje i wnioski, ponieważ krajobrazy te położone są w całości lub częściowo na obszarach chronionych w rozumieniu art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Pod tym względem gmina ma umiarkowanie złożoną strukturę na tle innych gmin objętych audytem.

Wyznaczone strefy planistyczne w planie ogólnym Gminy Dragacz uwzględniają rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym dla krajobrazów położonych w granicach obszarów chronionych. W planie ogólnym Gminy Dragacz tereny w granicach krajobrazów, dla których sformułowane są rekomendacje i wnioski w audycie krajobrazowym włączono do strefy otwartej w celu ochrony obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych oraz krajobrazowych przed niekontrolowaną ekspansją zabudowy zachowując integralność i naturalny charakter tych terenów. Należy podkreślić, iż wyznaczenie strefy otwartej nadal umożliwia wykorzystywanie terenów do celów rekreacyjnych, wypoczynkowych jako tereny: lasu, zieleni naturalnej, ogrodów działkowych, wód. Ponadto w strefie otwartej mogą znajdować się elementy infrastruktury transportowej oraz tereny związane z infrastrukturą techniczną. Wyznaczenie strefy otwartej pozwala na rozwój przestrzenny gminy nie narażając jednocześnie cennych terenów przyrodniczych na niekontrolowaną urbanizację.

Powiązania z dokumentami krajowymi i unijnymi

Plan ogólny gminy Dragacz został opracowany z uwzględnieniem kluczowych dokumentów krajowych, unijnych i międzynarodowych dotyczących ochrony środowiska, ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju. Stanowią one podstawę dla integrowania polityki przestrzennej z działaniami na rzecz poprawy jakości życia, adaptacji do zmian klimatu i racjonalnego gospodarowania zasobami. Wśród dokumentów międzynarodowych, do których odnosi plan, znajdują się m.in.:

- Konferencja ONZ w Rio de Janeiro (1992) – podstawowy akt definiujący zasady zrównoważonego rozwoju, na którym opiera się integracja polityki przestrzennej z celami społecznymi, środowiskowymi i gospodarczymi;
- Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC), której celem jest podejmowanie działań adaptacyjnych i ograniczających skutki zmian klimatycznych;
- Konwencja Berneńska – dotycząca ochrony gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk;
- Protokół z Kioto, Protokół montreali, Protokół z Aarhus – odnoszące się do ograniczania emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń oraz zapewnienia dostępu do informacji o środowisku.

Na poziomie Unii Europejskiej uwzględniono w szczególności:

- Dyrektywę siedliskową 92/43/EWG i dyrektywę ptasią 2009/147/WE – podstawy funkcjonowania sieci Natura 2000;
- Ramową Dyrektywę Wodną 2000/60/WE – dotyczącą ochrony i gospodarowania zasobami wodnymi;
- Dyrektywę 2008/98/WE w sprawie gospodarki odpadami;
- Dyrektywę 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza;
- Europejski Zielony Ład – szczególnie w zakresie neutralności klimatycznej, retencji wody i ochrony ekosystemów.

Na poziomie krajowym uwzględniono m.in.:

- Strategiczny Plan Adaptacji do zmian klimatu SPA2020;
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030;
- Politykę ekologiczną państwa 2030 – w zakresie ochrony klimatu i różnorodności biologicznej;
- Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu (KPEiK) 2021–2030;
- Politykę energetyczną Polski do 2040 r. (PEP2040) – kierunki transformacji energetycznej i rozwoju OZE.

Zgodnie z wymaganiami wynikającymi z członkostwa Polski w UE, krajowe prawo dotyczące planowania przestrzennego i ochrony środowiska zostało dostosowane do standardów unijnych. Ustalenia planu ogólnego pozostają z nimi w pełnej zgodzie, w szczególności w zakresie ochrony różnorodności biologicznej, gospodarki wodnej, jakości powietrza, kształtowania systemów zieleni, adaptacji do zmian klimatu oraz zrównoważonego korzystania z przestrzeni

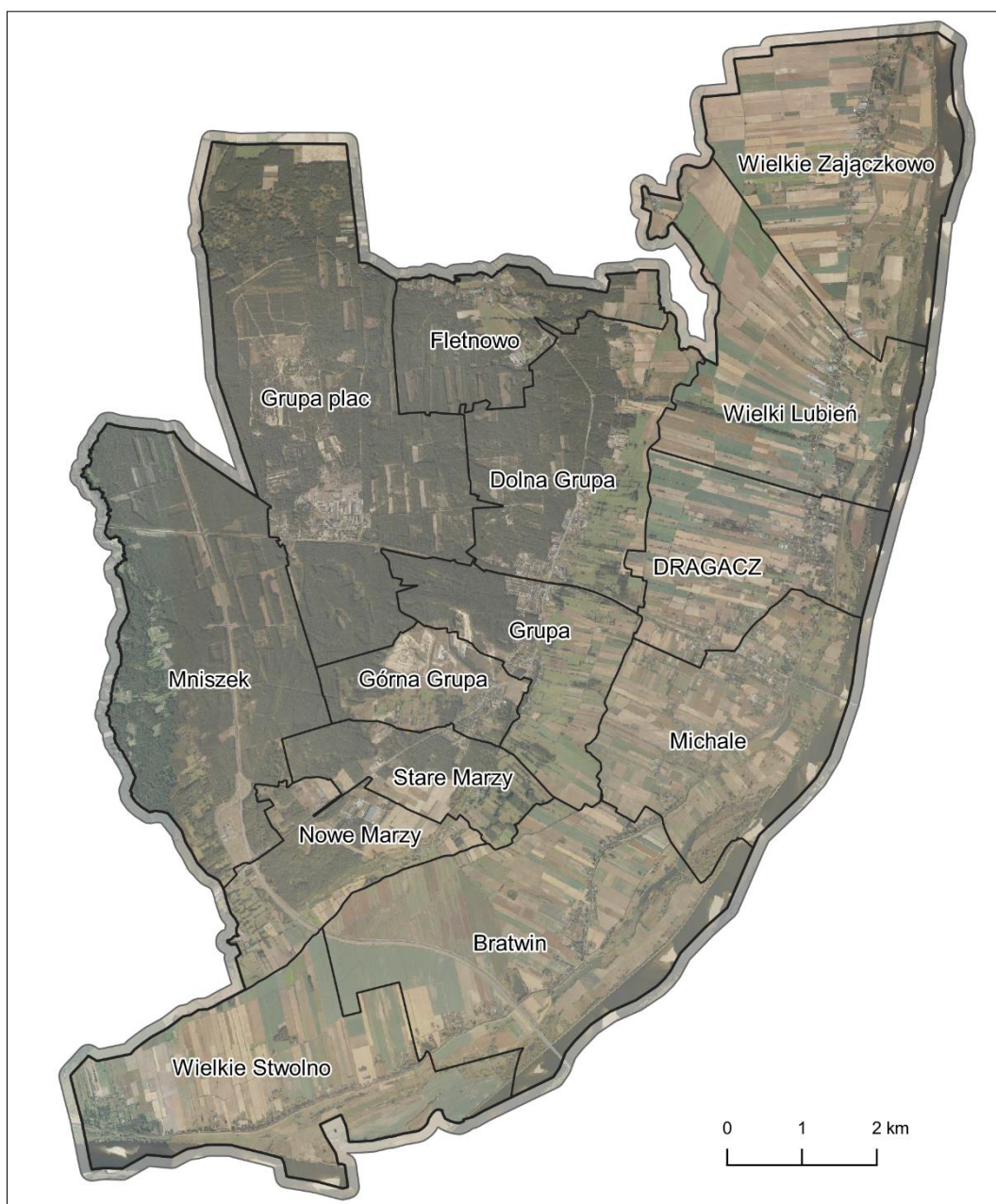
Plan ogólny gminy Dragacz wspiera wdrażanie tych polityk na poziomie lokalnym poprzez ochronę kluczowych zasobów przyrodniczych, ograniczanie presji urbanizacyjnej na obszary wrażliwe, promowanie zwartej struktury osadniczej oraz wzmacnianie odporności gminy na skutki zmian klimatu. Dokument równoważy cele środowiskowe, społeczne i gospodarcze, zapewniając spójność lokalnych działań planistycznych z kierunkami krajowej i unijnej strategii zrównoważonego rozwoju.

4. OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY

Szczegółową charakterystykę stanu środowiska przyrodniczego gminy zawiera *Opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego gminy Dragacz*, sporządzone w lutym 2025 r. W Prognozie stan i potencjalne zmiany środowiska przyrodniczego przedstawiono w formie syntezy.

4.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Obszar opracowania obejmuje wiejską gminę Dragacz, położoną na wschodzie powiatu świeckiego, w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego. Obszar gminy rozciąga się wzdłuż lewego brzegu Wisły. Gmina Dragacz graniczy z siedmioma gminami: od północy z gminami Nowe i Warlubie, od wschodu z gminą wiejską Grudziądz oraz miastem Grudziądz, od południa z gminą wiejską Chełmno, a od zachodu z gminami Świecie i Jeżewo. Z uwagi na fakt, iż granica gminy Dragacz stanowi również wschodnią granicę powiatu świeckiego, ma styczność także z powiatem grudziądzkim, powiatem chełmińskim i miastem na prawach powiatu – Grudziądem.

Rysunek 2. Ortofotomapa przedstawiająca obszar gminy Dragacz wraz z podziałem na obręby ewidencyjne

Układ komunikacyjny gminy Dragacz opiera się na dwóch kluczowych korytarzach transportowych: autostradzie A1 z węzłem Nowe Marzy oraz drodze krajowej nr 91, które zapewniają bardzo dobrą dostępność w relacjach regionalnych i krajowych, w tym do Grudziądza, Świecia, Torunia i Trójmiasta. Przez gminę przebiega również linia kolejowa nr 208 stanowiąca istotny element systemu transportu towarowego oraz zaplecze dla obsługi pasażerskiej. Ważnym elementem jest także most drogowy przez Wisłę w Dragaczu, będący kluczowym połączeniem powiatu świeckiego z Grudziądzem i wzmacniający podmiejskie funkcje miejscowości położonych wzdłuż drogi krajowej nr 91. Łącznie układ ten zapewnia gminie wysoką dostępność komunikacyjną, sprzyjając rozwojowi osadnictwa, usług i aktywności gospodarczej.

4.2. Klimat i zjawiska atmosferyczne

Obszar gminy charakteryzuje się umiarkowanym klimatem przejściowym, z wpływami zarówno oceanicznymi, jak i kontynentalnymi, co powoduje zmienność warunków pogodowych oraz stosunkowo łagodne zimy i upalne lata. Średnia roczna temperatura powietrza w gminie wynosi około 9,2°C. Najcieplejsze miesiące to czerwiec i lipiec, najchłodniejsze styczeń i luty. Średnia roczna suma opadów wynosi około 560 mm. Najczęściej wieją wiatry z sektora zachodniego.

Powyższa charakterystyka elementów klimatu odnosi się w sposób ogólny do obszaru całej gminy i jej okolic. Klimat lokalny na terenie gminy kształtuje wiele czynników naturalnych jak: obecność wód powierzchniowych, w tym przede wszystkim Wisły, występowanie rozległych terenów otwartych, rolnych, urozmaicona rzeźba terenu, obecność zieleni wysokiej, w tym terenów leśnych oraz wynikających z działalności człowieka – zagospodarowanie terenu, w tym rodzaj i intensywność zabudowy, które łącznie wpływają na warunki atmosferyczne w danym obszarze.

Za najbardziej korzystne pod względem topoklimatycznym na obszarze gminy uznaje się tereny płaskie lub lekko faliste, o ekspozycji południowej i zachodniej. Charakteryzują się one dobrym nasłonecznieniem oraz efektywną cyrkulacją powietrza, co sprzyja lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Tereny te występują głównie poza dnem doliny Wisły, gdzie mikroklimat sprzyja zarówno osadnictwu, jak i działalności gospodarczej. Mniej korzystne warunki klimatyczne występują w dnie doliny Wisły oraz w obniżeniach terenu o zwiększonej wilgotności i płytkim poziomie wód gruntowych. Obszary te wykazują tendencję do tworzenia się mgieł, inwersji temperatur oraz przygruntowych przymrozków, szczególnie w okresach przejściowych. Z uwagi na występujące tam zjawiska chłodnej i wilgotnej stagnacji powietrza, nie są one preferowane dla intensywnego zagospodarowania. Lokalne zróżnicowanie warunków topoklimatycznych wymaga uwzględnienia przy planowaniu przestrzennym. Wyznaczanie terenów inwestycyjnych powinno uwzględniać mikroklimat i sprzyjać adaptacji przestrzeni do zmian klimatycznych, poprzez odpowiednie kształtowanie zieleni, unikanie zabudowy w terenach podmokłych oraz wzmacnianie funkcji przewietrzania obszarów zurbanizowanych.

4.3. Geomorfologia i rzeźba terenu

Obszar gminy położony jest w obrębie Kotliny Grudziądzkiej, która z kolei jest częścią Doliny Dolnej Wisły. W krajobrazie dominują dwie formy młodoglacjalne, powstałe w czasie ostatniego zlodowacenia i później holocenu – dolina Wisły oraz Kępa Górnej Grupy.

Kępa składa się z fragmentu wysoczyzny morenowej płaskiej w swoim najwyższym dobrze wyeksponowanym południowym krańcu otoczonego równiną sandrową. Jej część centralna to tarasy erozyjno-akumulacyjne (od I do VIII), a część północna bezpośrednio granicząca ze zboczem doliny to rozległy stożek napływowy. W północno-zachodnim krańcu gminy jest obecne typowe zbocze doliny Wisły z fragmentem wysoczyzny wyniesionym około 80 m powyżej dna doliny. Dno doliny jest płaskie i opada łagodnie w kierunku północno-wschodnim i północnym obniżając się o około 2 m pomiędzy skrajnymi częściami obszaru gminy. Praktycznie jedyne wyniesienia to antropogeniczne wały powodziowe ciągnące się wzdłuż koryta Wisły o względnej wysokości około 4 m oraz nasyp autostradowy przecinający dolinę na linii Nowe Marzy – Bratwin o podobnej wysokości.

Wysokości bezwzględne w obrębie małego fragmentu wysoczyzny morenowej wynoszą generalnie ponad 80 m n.p.m., a kumulacja Góry Kościuszki osiąga do około 88 m n.p.m. i jest najwyższym punktem na obszarze gminy Dragacz. Niewiele niższa jest Kępa Górnej Grupy, której nienazwana kumulacja ma 77,3 m n.p.m. Dno doliny pomiędzy drogą krajową nr 91 a miejscowością Michale znajduje się na 18,3 m n.p.m., a najniższym punktem w granicach gminy jest brzeg wiślany przy północnym krańcu z rzedną terenu wysokości 14,9 m n.p.m. Maksymalna deniwelacja terenu przekracza zatem 70 m.

Na terenie gminy można zaobserwować również liczne formy morfologiczne związane z działalnością antropogeniczną. Rzeźba terenu została miejscami zmieniona w wyniku prac związanych z rozwojem infrastruktury, takich jak budowa zabudowań, dróg i innych sieci komunikacyjnych. Procesy te doprowadziły do lokalnych zmian, takich jak niwelacje terenu, powstawanie nasypów czy sztucznych wyniesień. Zmiany ukształtowania wynikają również z eksploatacji złóż.

Pomimo dużych deniwelacji terenu System Ośłony Przeciwsuwiskowej SOPO Państwowego Instytutu Geologicznego nie wykazuje ani czynnych osuwisk na terenie gminy, ani terenów zagrożonych ruchami masowymi. Zjawiska takie mogą mieć miejsce jedynie w strefie zboczowej Kępy Górnej Grupy, na terenach pozbawionych stałej roślinności w wyniku działalności człowieka, natomiast mają one natomiast charakter sporadycznych, niezwykle rzadkich osuwisk spowodowanych brakiem jej stabilizacji w miejscach, gdzie teren osiąga nachylenie powyżej 8%. Prewencyjnie należy unikać realizacji zagospodarowania, w szczególności budynków w ściślej strefie krawędziowej tym bardziej, jeśli strefa ta nie jest zabezpieczona w formie zalesienia, jak ma to miejsce w przypadku południowego zbocza Kępy Górnej Grupy.

4.4. Budowa geologiczna i gleby

Z punktu widzenia planowania przestrzennego najważniejsze znaczenie mają najmłodsze utwory geologiczne. W północno-zachodniej części gminy dominują plejstocenyjskie utwory glacialne i fluwioglacialne, natomiast pozostały obszar pokrywają młodsze osady holocenyjskie związane z funkcjonowaniem doliny Wisły i doliny Mątwy. Miąższość serii czwartorzędowej jest zróżnicowana i wynosi od 60–70 m w dnie doliny Wisły do około 150 m w obrębie Kępy Górnej Grupy. Utwory te tworzą naprzemienne warstwy piasków fluwioglacialnych i glin zwałowych, wśród których zalega ciągły poziom ilów i mułków jeziornych usytuowanych 10–20 m p.p.m., czyli około 30 m poniżej współczesnej powierzchni terenu w strefie dna doliny.

Kępa Górnej Grupy, będąca unikatową formą ostańcową Kotliny Grudziądzkiej, zbudowana jest głównie z glin zwałowych oraz piasków i żwirów lodowcowych. Ku północy przechodzi ona w rozległe utwory wodnolodowcowe i rzeczne, wzbogacone o liczne płyty piasków eolicznych. Jej zróżnicowana budowa glacialno-fluwalna oraz powiązania z sąsiednimi kępami nadają temu fragmentowi doliny Wisły wyjątkowy charakter geomorfologiczny.

Utwory holocenyjskie, osiągające zwykle miąższość około 10 m w dnie doliny Wisły i mniejszą w dolinie Mątwy, reprezentowane są przez mady tarasów zalewowych (piaski rzeczne, mułki i ily) oraz torfy występujące w obniżeniach terenu. Dolina Mątwy oraz jej fragmenty w obrębie doliny Wisły zbudowane są głównie z namułów den dolin i osadów starorzecznych, odzwierciedlających dynamiczną ewolucję hydrologiczną tego obszaru.

4.4.1 Złóża, tereny i obszary górnicze

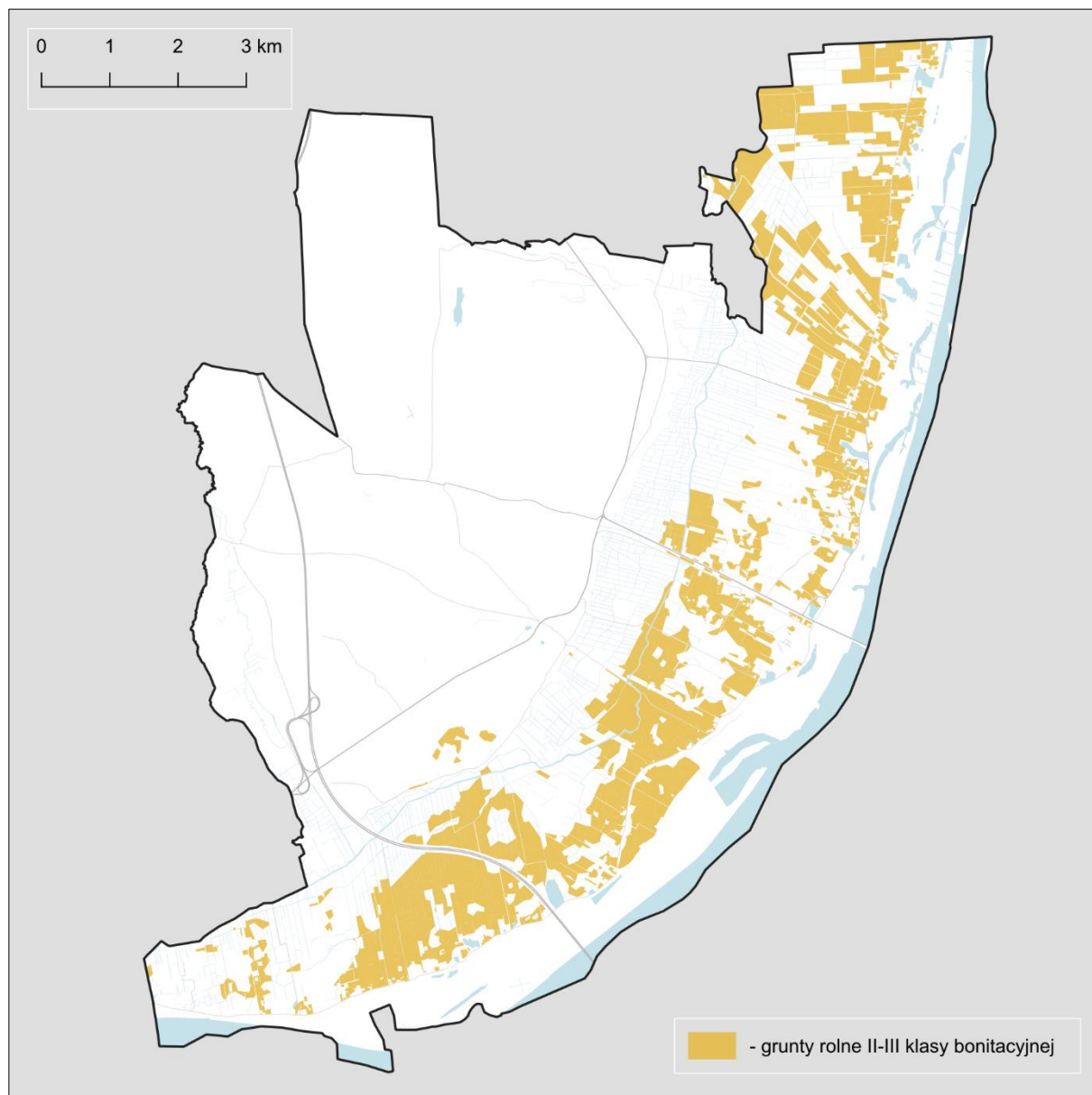
Na obszarze gminy Dragacz występują złoża piasków i żwirów w miejscowościach Górna Grupa, Dolna Grupa, Grupa, Mniszek, Stare Marzy. Dla złóż nie wyznaczono filarów ochronnych.

Ponadto w granicach gminy funkcjonują obecnie 2 tereny i obszary górnicze o statusie aktywny. Obejmują one tereny: Grupa Dolna 1 oraz Górna Grupa VIII.

4.4.2 Warunki glebowe i zasoby agroekologiczne

Dominującymi glebami jakie występują na obszarze gminy Dragacz są gleby organiczne i gleby glejowe dna doliny Wisły. Powyżej dna doliny, w części związanej z Kępą Górnej Grupy obserwuje się raczej ubogie gleby bielcowe wytworzone na podkładzie piaskowym, jedynie w południowej części można jeszcze obserwować miejscami gleby płowe wytworzone na niewielkich partiach glin zwałowych.

Tereny gminy Dragacz należą do grupy terenów o umiarkowanej przydatności dla rolnictwa. Użytki rolne zajmują około 52% powierzchni gminy, przy czym grunty orne stanowią 33% ogólnej powierzchni gminy. Gleby najlepszych klas w gminie zaliczane są do klas II, IIIa i IIIb (klasa I nie występuje) i stanowią około 36% gruntów ornych. Grunty o dobrej przydatności dla rolnictwa występują w dolinnej części gminy, najwięcej w rejonie wsi Wielkie Zajączkowo i Wielki Lubień, Dziewięć Włók – Polskie Stwolno i Bratwin. W pozostałych częściach dna doliny obserwuje się grunty niższych klas. Grunty klasy IV zajmują około 41% powierzchni gruntów ornych. Związane są z obszarami łąkowymi odwadnianymi przez Mąławę. Na nielicznych terenach rolnych związanych z Kępą Górnej Grupy obserwuje się najniższe klasy bonitacyjne, gdzie dominują słabe gleby napiaskowe lub antropogeniczne.

Rysunek 3. Lokalizacja gruntów ornych II-III klasy na terenie gminy (źródło: EGIB)

4.5. Wody podziemne

Opis wód podziemnych

Na terenie gminy Dragacz znaczenie użytkowe mają przede wszystkim wody czwartorzędowe, tworzące trzy pozostające w łączności poziomy wodonośne. Wody gruntowe mają generalnie charakter swobodny. Pierwszy poziom wodonośny występuje przeważnie około 0-2 m p.p.t. w obrębie dna doliny Wisły, a warstwa ta podlega zmianom w zakresie jej łączności z Wisłą. Bywają okresy kiedy to Wisła infiltruje, a w innych następuje przewaga drenażu, a do tego poziom ten może być zasilany niewielkimi ciekami spływającymi z wyższych partii utworów. Warstwę wodonośną budują aluwialne osady piaszczysto-madowe i piaszczyste terasy zalewowe. Poziom wodonośny o głębokości 2-5 m jest związany z terasami nadzalewowymi Wisły i Mątwy oraz w strefą deluwialną przykrawędziową. Poziom wodonośny zaobserwowany głębiej występuje w obrębie utworów piaszczystych stożków napływowych Mątwy (5-10 m) lub nawet 20 m w przypadku pokładów piasków eolicznych, w tym wydm. Strefy zboczowe mogą charakteryzować się występowaniem drenażu krawędziowego. W obrębie Kępy Górnej Grupy występują płytko zalegające wody zawieszone na glinach zwałowych.

Drugi poziom wodonośny jest istotny do celów przemysłowych lub komunalnych, ale nie jest raczej osiągalny dla studni kopanych, a wierconych. Warstwę wodonośną budują osady piaszczyste leżące pod glinami zwałowymi fazy leszczyńskiej. Poziom ten jest lokalnie zasilany z poziomu pierwszego. Jest też poziomem o największym znaczeniu gospodarczo-komunalnym. Poziom ten jest silnie zdrenowany przez głęboko wciętą dolinę Wisły i praktycznie nie występuje w obrębie Kępy Górnej Grupy.

Trzeci poziom wodonośny jest identyfikowany jedynie dla wysoczyzny, więc w przypadku gminy Dragacz nie ma istotnego znaczenia.

Ujęcia wód

Zaopatrzenie gminy Dragacz w wodę pitną opiera się przede wszystkim na ujęciu zlokalizowanym w Górnej Grupie, obsługiwanym przez Stację Uzdatniania Wody, w której funkcjonują cztery czynne studnie zapewniające dostawy dla mieszkańców. Na terenie gminy działa kilka ujęć posiadających obowiązujące pozwolenia wodnoprawne, jednak jedynie dwa, w Górnej Grupie oraz w Grupie, znajdują się pod zarządem podmiotów publicznych. Dla ujęć ustanowiono strefy ochronne, a zasady gospodarowania na tych terenach określają decyzje wodnoprawne oraz przepisy ustawy Prawo wodne.

GZWP i JCWPd

Na obszarze gminy Dragacz znajduje się część Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 129 Dolina rzeki Dolna Osa. Jego zasięg obejmuje przede wszystkim środkową partię gminy, gdzie występują najkorzystniejsze warunki hydrogeologiczne związane z rozwojem utworów piaszczystych i fluwiogłacjalnych. Zbiornik charakteryzuje się wysoką podatnością na antropopresję, co wynika z lokalnego braku izolacji pierwszego poziomu wodonośnego oraz silnego drenażu doliny Wisły.

Zgodnie z obowiązującym Podziałem Polski na 174 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), gmina znajduje się w zasięgu JCWPd nr 28 (większa część gminy) oraz JCWPd nr 29 (wschód gminy).

Rysunek 4. Położenie gminy Dragacz na tle JCWPd i GZWP
 (źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, geoportal.gov.pl)

4.6. Wody powierzchniowe

Opis wód powierzchniowych

Sieć hydrograficzna gminy Dragacz jest dość specyficzna. Charakterystyczną cechą jest dla niej występowanie części koryta Wisły na odcinku ponad 22 km (granica gminy biegnie wzdłuż jej osi).

Można uznać, że osią hydrograficzną jest tu rzeka Mątawa, która uchodzi do Wisły poza obszarem gminy. Biegnie najpierw w kierunku południowym, gdzie stanowi częściowo granice gminy, przepływa przez zbiornik Jezioro Święte, aby w rejonie wsi Nowe Marzy ponownie wpłynąć w granice gminy i skierować się na północny-wschód, biegnąc równolegle do Wisły, bliżej krawędzi dna doliny niż wałów przeciwpowodziowych Wisły. Mątawa przejmuję wody Strugi Mniszek (na zachód od Kępy Górnej Grupy) oraz Dopływu z Fletnowa przy krawędzi wysoczyzny.

Na obszarze gminy wody powierzchniowe o charakterze stojącym reprezentowane są przez Jezioro Fletnowskie oraz nieliczne, niewielkie oczka wodne i starorzecza zlokalizowane w dolinie Wisły. Te niewielkie zbiorniki pełnią istotną funkcję ekologiczną, stanowiąc siedlisko dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Oczka wodne i starorzecza przyczyniają się również do zwiększenia retencji wodnej na terenie gminy.

Na obd

Tabela 2. Wykaz ICWRB występujących na obszarze gminy Dragacz

--	--	--

Źródło: na podstawie danych Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku

**Rysunek 6. Rozmieszczenie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych w granicach gminy
(opracowano na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)**

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Położenie gminy w obrębie doliny Wisły w przypadku ponadprzeciętnego wezbrania wód, stanowi jedno z największych zagrożeń naturalnych dla mieszkańców. Dane udostępniane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie wskazują, iż na terenie gminy występują obszary o ryzyku wystąpienia powodzi. Są to obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat), nazywane obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Obszary te znajdują się jednak na obszarze doliny brzegowej Wisły ograniczonej przez wał ziemny. W związku z tym w znacznym stopniu minimalizowane są ewentualne straty materialne. Należy jednak dodać, iż spora część gminy Dragacz, sięgająca krawędzi wysoczyzny, zawiera się w granicach obszaru narażonego na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, dlatego też kluczowe jest dbanie o prawidłowy stan techniczny wału.

4.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Szata roślinna

Flora gminy nie wykazuje zasadniczych odstępstw od otoczenia, a zasadnicze zróżnicowanie jest determinowane przez układ dna doliny – kępa – terasy nadzalewowe. W dnie doliny dominują tereny rolne (agrocenoza), a uzupełnieniem struktury przyrodniczej są tereny łąkowe związane ze znacznym uwilgoceniem gruntu. W centralnej i północno-zachodniej części gminy występuje zbiorowisko leśne w typie borowym. Ponadto miejscom zamieszkanym przez człowieka towarzyszy roślinność ozdobna, drzewa i krzewy owocowe. Na terenach wiejskich spotykane są także zadrzewienia przy drogach, na polach, przy rowach melioracyjnych.

Największe pod względem powierzchniowym zwarte tereny leśne zlokalizowane są w północno-zachodniej części gminy i obejmują praktycznie cały teren powyżej dna doliny Wisły. W strukturze siedlisk leśnych w gminie dominuje bór mieszany związany z monokulturą sosny zwyczajnej. Na niewielkich terenach o wysokim poziomie wód gruntowych występują olsy, olsy jesionowe, lasy wilgotne czy bory mieszane bagienne. Siedliska te mają charakter fragmentaryczny. Zlokalizowane są na wilgotnych terenach w pobliżu cieków i zbiorników wodnych, w obniżeniach terenu w obrębie lasów. Takie zbiorowiska, bogate w roślinność hydrofilną, stanowią cenny element urozmaicający krajobraz i wzbogacający bioróżnorodność (dolina Mątwy czy rejon Jeziora Fletnowskiego).

W pasie nadbrzeżnym Mątwy, a także pozostałych cieków i oczek, zagłębień bezodpływowych, rozwija się roślinność nadwodna, zbiorowiska szuwarowe, trzcinowiska. Występowanie takich zbiorowisk związane jest na ogół ze stałym dostępem do wody, jednak szuwar trzcinowy jest odporny na nowe warunki, np. przesuszenie.

Zbiorowiska roślinności łąkowej występują głównie w obrębie doliny Wisły w rejonie na południe od Nowych Marz oraz w pasie pomiędzy korytem Mątwy a dolnym załomem zbocza doliny. Są to tereny prowadzonej gospodarki łąkowej, która prawidłowo wykonywana zapobiega inkluzjom gatunków inwazyjnych (m.in. pokrzywa zwyczajna, ostróżka polna).

Ważnym dla bioróżnorodności typem zbiorowisk są zadrzewienia przydrożne oraz śródpolne miedze (remizy), które tworzą wyspy biocenozy na terenach silnie przekształconych oraz dostarczają możliwości schronienia i bytowania fauny i flory. Roślinność miedz śródpolnych stanowi również istotny element środowiska przekształconego z punktu gospodarczego, ponieważ w znaczącym stopniu niwelują wywiewanie i wypłukiwanie cennych składników mineralnych z pól.

Naturalna flora wzbogacona została przez gatunki rosnące w układach antropogenicznych, takich jak parki podworskie, zieleń cmentarna, sady i ogrody przydomowe, a także zieleń towarzysząca ciągom komunikacyjnym. Są to tereny wspomagające system przyrodniczy gminy, które pełnią szereg funkcji – estetyczną, izolacyjną, higieniczną.

Fauna

Fauna związana jest przede wszystkim z doliną Wisły i terenami leśnymi. Na pozostałym obszarze ostojami bioróżnorodności są doliny mniejszych cieków, przecinające agrocenozy, a także zieleń śródpolna, tereny podmokłe.

Dolina Wisły odgrywa kluczową rolę jako korytarz migracyjny dla ptaków. Stanowi ona miejsce bytowania licznych gatunków wodno-błotnych, takich jak gągoł krzykliwy, nurogęsi, rybitwa rzeczna, mewy śmieszki, czaple, łabędzie, kaczki czy błotniaki stawowe. W lasach oraz na terenach otwartych można spotkać ptaki drapieżne, takie jak myszołowy czy jastrzębie. Na terenach zakrzaczonych i nieużytkowanych obserwuje się bażanty i kuropatwy. W pobliżu zabudowań ludzkich gniazdują bociany białe, jaskółki, sroki i wrony.

W wodach Wisły i starorzeczy odnotowano obecność wielu gatunków ryb jak boleń pospolity, minóg rzeczny, piskorz, koza pospolita, głowacz białopłetwy, szczupak, okoń, leszcz, węgorz. Różnorodność siedlisk, od lasów łęgowych, przez ekosystemy wodne, po łąki i tereny uprawne, sprzyja bogactwu gatunkowemu owadów, w tym motyli, chrząszczy i ważek.

Z siedliskami dobrze uwilgotnionymi związane są objęte ochroną gatunkową płazy i gady. Na obszarze gminy odnotowano występowanie pospolitych gatunków płazów, takich jak żaby i traszki. Płazy są bardzo ważnym elementem ekosystemów. Ze względu na wysoką wrażliwość na zanieczyszczenia gleby i wód są drobnymi wskaźnikami stanu czystości środowiska.

Na obszarze gminy dominują gatunki ssaków występujące powszechnie w regionie. Tereny leśne są siedliskiem lub znajdują się w zasięgu migracji m.in. większej zwierzyny płowej, jak jeleni, sarna, daniel czy dzik, a także mniejszych ssaków jak np. lisy, tchórze czy borsuki. W płatach zadrzewień śródpolnych możliwe jest występowanie raczej mniejszej zwierzyny. Na terenach otwartych, w tym rolnych, występować mogą zające, a także gryzonie, takie jak np. mysz polna.

Korytarze ekologiczne

Zróżnicowana szata roślinna gminy Dragacz, uzupełniona bogactwem fauny oraz rozbudowaną siecią powiązań przyrodniczych, tworzy spójny system oparty na współoddziaływaniu lasów, zadrzewień śródpolnych, dolin cieków, terenów podmokłych, starorzeczy oraz rozległych przestrzeni otwartych. Zgodnie z delimitacją korytarzy ekologicznych IBS PAN (2012), przez obszar gminy przebiega fragment Północnego korytarza ekologicznego, jednego z kluczowych w skali kraju i Europy, umożliwiającego migrację dużych ssaków. W granicach gminy wyznaczono odcinki dwóch korytarzy: Doliny Dolnej Wisły (GKPn-10A) oraz Borów Tucholskich (GKPn-16). Obejmują one dolinę Wisły oraz tereny leśne, które w koncepcji przebiegu korytarzy ekologicznych na terenie Polski są uznane (w przypadku spełnienia odpowiednich kryteriów funkcjonalno-przestrzennych) za tzw. obszary węzłowe, w których duże drapieżniki są w stanie stale zasiedlać, a nie wykorzystywać ich jedynie jako miejsc okresowego pobytu w trakcie migracji.

Na poziomie lokalnym istotną rolę pełnią również doliny mniejszych cieków, przede wszystkim Mątwy, a także rowy melioracyjne, łąki, torfowiska i pola uprawne. Struktury te wspierają migrację mniejszych zwierząt oraz stanowią ważne bazy pokarmowe. System przyrodniczy uzupełniają liczne mikro węzły ekologiczne, obejmujące m.in. zieleń urządzoną (parki, aleje drzew, zieleń cmentarna), zadrzewienia przydrożne oraz śródpolne płaty zieleni, które zwiększają różnorodność biologiczną i wzmacniają ciągłość ekologiczno-krajobrazową gminy.

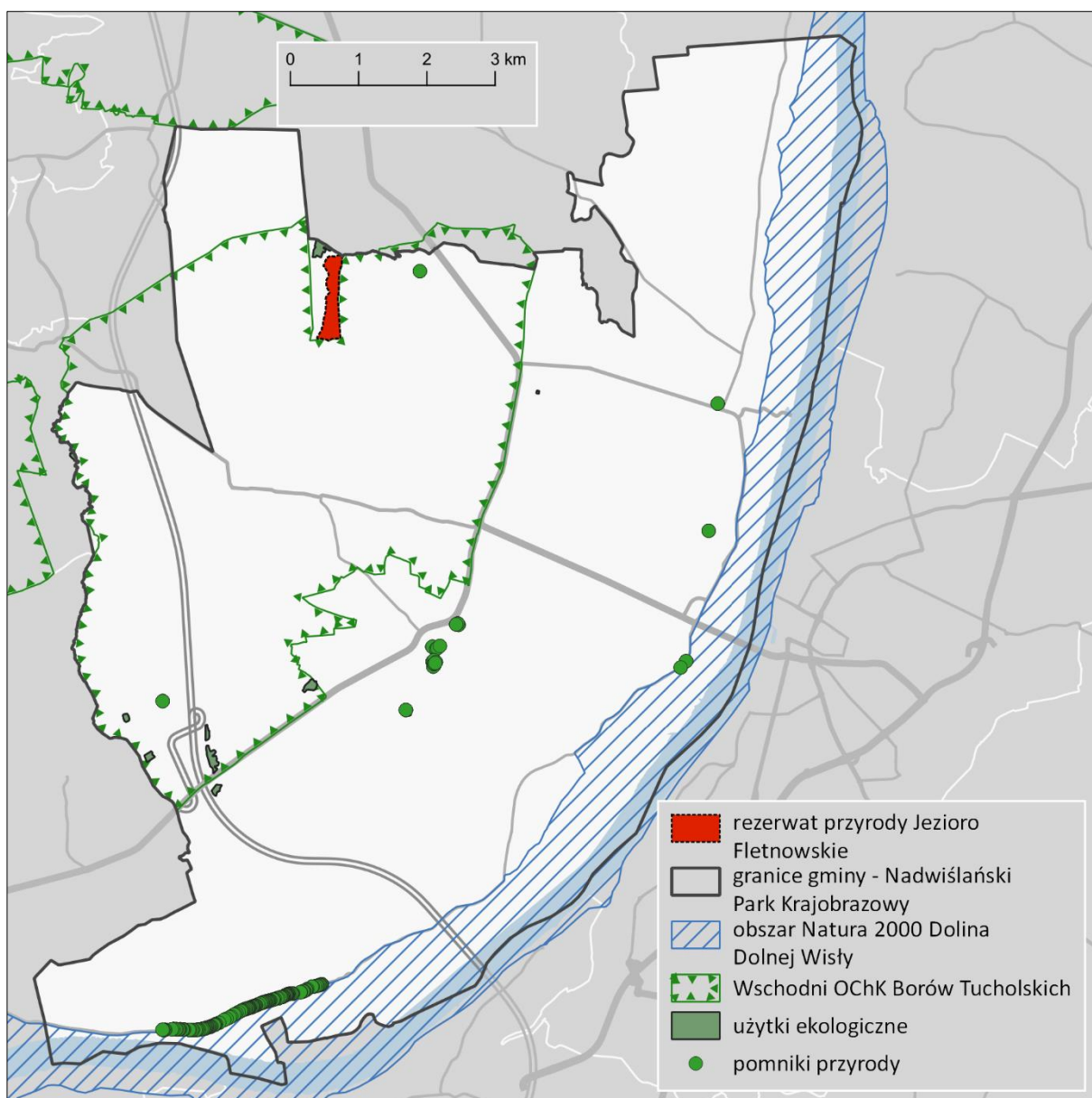
4.8. Obszary cenne przyrodniczo objęte formą ochroną przyrody

W granicach gminy występują następujące formy ochrony przyrody powołane w oparciu o ustawę o ochronie przyrody oraz prawo wspólnotowe:

- Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły,
- Nadwiślański Park Krajobrazowy,
- Wschodni obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich,
- Rezerwat przyrody Jezioro Fletnowskie,
- pomniki przyrody i użytki ekologiczne.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Dolnej Wisły (PLB040003) obejmuje ponad 260 km odcinek rzeki Wisły. Na niektórych jej odcinkach obecne są liczne mielizny i wyspy, odsłaniane szczególnie podczas niskiego stanu wody. W wielu miejscach na obszarze międzywala znajdują się rozległe podmokłe łąki. Na terasie zalewowej obecne są starorzecza i pozostałości lasów łęgowych. W obszarze prowadzona jest różnorodna gospodarka wodna i rolna. Ostoja jest ważnym miejscem dla ptaków wodno-błotnych podczas migracji i zimowania, ale także podczas lęgów. Obszar Dolina Dolnej Wisły jest krajową ostoją ptaków o randze międzynarodowej PL028 (Wilk i inni 2010). Gniazduje w niej 28 gatunków ptaków z listy zał. I Dyrektywy Ptasiej; 9 gatunków znajduje się w polskiej czerwonej księdze.

Dla obszaru obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. (z późn. zmianami) dla Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003.

Rysunek 7. Prawne formy ochrony przyrody na terenie gminy (źródło: Geoserwis GDOŚ)

Obszar gminy znajduje się w obrębie **Zespołu Parków Krajobrazowych Nad Dolną Wisłą**, w skład którego wchodzi: Chełmiński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Góry Łosiowe oraz **Nadwiślański Park Krajobrazowy** (położony w granicach gminy). Zespół powstał w celu ochrony największej polskiej rzeki niżowej Wisły wraz z przyległymi łąkami, polami starorzeczami i lasami łąkowymi oraz wysokich, stromych i dynamicznych zboczy wysoczyzn morenowych, które porożcinane licznymi i głębokimi parowami, porośnięte gradami zboczowymi i roślinnością kserotermiczną stanowią charakterystyczny dla parku krajobraz. Występuje tu ponad 1000 gatunków roślin naczyniowych, między innymi: ostnica Jana, ostnica włosowata, miłek wiosenny, zawilec wielkokwiatowy, salwina płwająca. Na piaszczystych wyspach na Wiśle gniazduje rybitwa białoczelna i rzeczna – gatunki zagrożone wyginięciem. Na łąkach i pastwiskach można spotkać gatunek zagrożony wyginięciem w skali światowej derkacza. Przedmiotem ochrony są także wartości kulturowe charakterystyczne dla regionu Doliny Dolnej Wisły – pozostałości osadnictwa mennonitów z XVII w., po którym zachowały się charakterystyczne zagrody przygotowane na okresowe zalewy Wisły.

Nadwiślański Park Krajobrazowy utworzony został na mocy Rozporządzenia nr 142/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 6 maja 1993 r. w sprawie utworzenia parku krajobrazowego pod nazwą „Zespół Nadwiślańskich Parków Krajobrazowych” (Dz. Urz. Woj. Bydgoskiego Nr 11 poz. 143 z dnia 9

sierpnia 1993 r.). Rozporządzenie zostało kilkakrotnie zmienione, a obecnie obszar funkcjonuje na mocy Rozporządzenia Nr 6/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. z 2009 r. Nr 52, poz. 1083). Dla Parku nie ustanowiono planu ochrony oraz nie wyznaczono otuliny. Cały obszar gminy Dragacz znajduje się w granicach Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego.

Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) Borów Tucholskich utworzono w 1991 r. Obszar położony jest na terenie Borów Tucholskich na obszarze sandru i składa się z dwóch części - obszaru zasadniczego oraz niewielkiego obszaru na zachód od wsi Dragacz. Wschodni fragment OChK w gminie Dragacz obejmuje mozaikę lasów, zadrzewień, łąk i terenów otwartych o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych.

Aktualnym aktem regulującym jego funkcjonowanie jest uchwała nr XLIX/813/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. w sprawie Wschodniego Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich.

Rezerwat przyrody Jezioro Fletnowskie istnieje od 1995 r. Aktualnie obowiązującym aktem dla rezerwatu jest zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 3 sierpnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Fletnowskie”.

Jest on rezerwatem krajobrazowym o typie ochrony geologicznym i glebowym. Zajmuje teren o powierzchni 25,21 ha, a celem ochrony jest zachowanie unikalnej pod względem geomorfologicznym rynny Jeziora Fletnowskiego przecinającej południkowo Basen Grudziądzki roślinnością wodną i torfowiskową.

W 2018 r. dla rezerwatu przyjęto plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Fletnowskie” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2018 r. poz. 6145).

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody w granicach gminy znajduje się 13 **pomników przyrody** i 10 **użytków ekologicznych**. Wśród pomników przyrody występują głównie twory przyrody ożywionej (drzewa) oraz nieożywionej - głaz narzutowy oraz droga. Ochroną w ramach użytków ekologicznych objęto 5 bagien oraz łąkowo-pastwiskowe siedliska przyrodnicze i stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków.

4.9. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń

4.9.1 Powietrze atmosferyczne

Ze względu na rodzaj i zasięg wyróżnia się trzy bazy emisji: powierzchniową pochodzącą z niskiej emisji z ogrzewania mieszkań i domów, liniową związaną z transportem drogowym oraz punktową pochodzącą ze źródeł przemysłowych, technologicznych i energetycznych.

Można przyjąć, że emisja punktowa, wynikająca z działalności zakładów produkcyjnych, przemysłowych w gminie ma mniejsze znaczenie, ponieważ nie występują tam na tyle duże przedsiębiorstwa, aby powodować emisję znaczących ilości zanieczyszczeń do powietrza.

Najistotniejszym rodzajem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w gminie jest emisja niska, powstała wskutek ogrzewania budynków mieszkalnych, usługowych oraz obiektów inwentarskich w pojedynczych gospodarstwach domowych. Emisja niska przyczynia się do wzrostu w atmosferze stężeń pyłów i zanieczyszczeń gazowych oraz często innych substancji szkodliwych dla zdrowia ludzi, co jest zauważalne głównie w okresie zimowym. Należy zadbać aby nowe zabudowania były wyposażone w niskoemisyjne kotły opalane paliwami takimi jak: olej opałowy, gaz, biomasa oraz dopuścić stosowanie odnawialnych źródeł energii.

W zakresie emisji liniowej, największe znaczenie dla jakości powietrza mają drogi krajowe i wojewódzkie, o największym natężeniu ruchu, w tym samochodów ciężarowych. W gminie Dragacz zasadnicze znaczenie w zakresie zanieczyszczeń transportowych mają autostrada A1, drogi krajowe nr 91 i 16 oraz droga wojewódzka nr 272. Należy jednak zauważyć, że zabudowa

jest zlokalizowana wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Rozdrobnienie zabudowy jest nieznaczne, od głównych ciągów oddalone są nieliczne zabudowania zagrodowe. Drogi powiatowe i pozostałe wojewódzkie, przy których rozmieszczona jest zabudowa, nie przyczyniają się do emisji pyłów zawieszonych, czy spalin i gazów wydechowych, w takiej ilości jak ma to miejsce w przypadku dróg krajowych. Autostrada nie przebiega blisko terenów zabudowanych, w związku z czym nie dochodzi do kumulacji szkodliwych substancji w powietrzu na dużą skalę.

Dolina Wisły pełni funkcję korytarza wentylacyjnego, wspomagając cyrkulację powietrza w regionie. Jednak mimo tego korzystnego czynnika, w okresie grzewczym w części dolinnej często obserwuje się zjawisko stagnacji powietrza. Sprzyja to kumulowaniu przygruntowych zanieczyszczeń, zwłaszcza w warunkach słabego wiatru i inwersji temperatury. W takich sytuacjach pogorszenie jakości powietrza może być odczuwalne lokalnie, zwłaszcza na terenach o większym zagęszczeniu zabudowy oraz w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych. Jednocześnie znaczącą rolę w poprawie warunków aerosanitarnych gminy odgrywają kompleksy leśne oraz mozaika zadrzewień śródpolnych. Lasy pełnią funkcję naturalnych filtrów zanieczyszczeń – zatrzymują część pyłów, ograniczają wtórną emisję z powierzchni gleb oraz stabilizują lokalny mikroklimat, zwiększając wilgotność i obniżając wahania temperatur. Pasma leśne i zadrzewienia przyczyniają się również do rozpraszania i zmniejszania intensywności fal zanieczyszczeń napływających ze źródeł liniowych, w tym z dróg krajowych i autostrady. Tereny z rozproszoną zabudową, otwarte łąki oraz obszary bogate w zieleń wysoką wykazują naturalną odporność na degradację jakości powietrza, ponieważ sprzyjają swobodnemu przepływowi powietrza i nie tworzą przestrzeni sprzyjających stagnacji.

Podając za *Roczną oceną jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2024*, na obszarze całego województwa dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, natomiast poziom docelowy benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ został przekroczony w trzech strefach: aglomeracja bydgoska, miasto Włocławek i strefa kujawsko-pomorska, do której zalicza się obszar gminy. W związku z powyższym strefa kujawsko-pomorska, a tym samym analizowany obszar, została zaklasyfikowana do strefy C ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Zaklasyfikowanie do strefy C skutkuje koniecznością sporządzenia lub aktualizacji programu ochrony powietrza (POP). Uchwałą nr LIX/804/23 z dnia 26 czerwca 2023 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego zatwierdził aktualizację programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2.5} oraz benzo(a)pirenu. Dokument ten określa kierunki działań naprawczych zmierzających do przywrócenia standardów jakości powietrza, harmonogram rzeczowo-finansowy oraz wykaz jednostek odpowiedzialnych za realizację zadań.

Jakość powietrza na obszarze gminy jest w głównej mierze determinowana przez emisję zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego oraz emisję liniową wynikającą z intensywnego ruchu drogowego. Największe pogorszenie warunków higieniczno-sanitarnych występuje w sezonie grzewczym, szczególnie na terenach gęsto zabudowanych oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

4.9.2 Degradacja gleb i powierzchni ziemi

Pojęcie degradacji gleby obejmuje wszystkie negatywne zmiany w środowisku glebowym skutkujące zmniejszeniem jego aktywności chemicznej, biologicznej i fizycznej, a co za tym idzie żyzności i produktywności. Degradacja może być skutkiem zarówno działalności antropogenicznej, jak i zjawisk naturalnych. Na terenie gminy degradacja powierzchni ziemi wiąże się z działalnością rolniczą, lokalizacją nowej zabudowy, infrastruktury oraz eksploatacją surowców.

Największe przekształcenia powierzchni ziemi wystąpiły i występują w miejscu wydobywania surowców – kruszyw naturalnych. W wyniku wydobywania dochodzi do lokalnego, trwałego i nieodwracalnego uszkodzenia profili glebowych oraz zmian w ukształtowaniu powierzchni terenu. Do przeobrażeń powierzchni ziemi prowadzi również nielegalna eksploatacja surowców mineralnych przez mieszkańców.

Źródłem degradacji powierzchni ziemi na obszarze gminy są tereny rolnicze, gdzie nadmierne stosowanie nawozów w połączeniu z niewłaściwym prowadzeniem zabiegów agrotechnicznych oraz przepuszczalnych i półprzepuszczalnych właściwości gruntów może prowadzić do przenikania związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Nadmiar nawozów wypłukiwany do cieków prowadzi do ich eutrofizacji, zarastania i biologicznej degradacji. Z tego względu kluczowe jest stosowanie zasad kodeksu dobrej praktyki rolniczej, które minimalizują ryzyko erozji gleby i zanieczyszczenia wrażliwego środowiska wodno-gruntowego.

Na terenie gminy Dragacz procesy urbanizacyjne koncentrują się przede wszystkim wzdłuż drogi krajowej nr 91, stanowiącej główną oś osadniczą gminy, obejmując miejscowości Dragacz, Dolną Grupę, Grupę, Michale oraz Nowe i Stare Marzy. Zauważalny jest także rozwój zabudowy w otoczeniu węzła autostradowego Nowe Marzy, który pełni kluczową rolę w powiązaniach regionalnych i sprzyja lokalizacji funkcji usługowych, logistycznych i produkcyjnych. Dogodne warunki transportowe intensyfikują procesy przekształcania powierzchni terenu, w tym uszczelniania gruntów oraz ograniczania naturalnej infiltracji wód opadowych. Zjawiskom tym towarzyszy lokalne pogorszenie jakości środowiska, wynikające z emisji z indywidualnych źródeł ciepła, ruchu drogowego oraz prowadzonej na dużą skalę produkcji rolnej, często zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy. Choć presja urbanizacyjna pozostaje umiarkowana w skali całej gminy, jej skutki mogą być istotne lokalnie, co wymaga stałego monitorowania, właściwego kształtowania ładu przestrzennego oraz działań ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko.

W granicach gminy znajdują się tereny o wyraźnie zarysowanej rzeźbie, związane ze strefą zboczową Kępy Górnej Grupy. Choć dane Państwowego Instytutu Geologicznego wskazują, że na tym obszarze nie występują udokumentowane osuwiska ani tereny zagrożone ruchami masowymi, to nie oznacza to, że są one wolne od ryzyka degradacji. Na stromych zboczach, zwłaszcza, gdy roślinność, która stabilizuje grunt, zostanie usunięta możliwe jest wystąpienie ruchów masowych.

4.9.3 Jakość wód

Stan jakości wód powierzchniowych i podziemnych zależy od wielu czynników, wynikających przede wszystkim z działalności człowieka, ale również czynników naturalnych. Wśród czynników naturalnych wpływających na jakość wód należy wskazać m.in. budowę geologiczną (budowa zlewni, rodzaj skał), warunki hydrogeologiczne (układ warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych), klimat (wielkość opadów, wilgotność), rzeźba terenu. Wśród najważniejszych czynników antropogenicznych, wpływających na kształtowanie jakości wód, należy wskazać przede wszystkim wpływ zanieczyszczeń z obszarów użytkowanych rolniczo oraz zrzuty ścieków z sektora komunalnego, powodujących nadmierną eutrofizację.

Stan wód podziemnych, szczególnie wód gruntowych, zależy od budowy geologicznej i obecności warstw izolacyjnych. Na terenach wysoczyznowych obecność glin w nadkładzie stanowi zabezpieczenie dla pierwszego poziomu wód podziemnych, jednak na pozostałych terenach wody podziemne są podatne na zanieczyszczenie. Z tego względu należy dążyć do szczególnej ochrony wód przed zanieczyszczeniem.

W celu przeanalizowania jakości wód podziemnych posłużono się wynikami oceny jakości wód podziemnych prowadzonej dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrogeologicznej stan ogólny, a także chemiczny i ilościowy JCWPd z obszaru gminy oceniono na dobry. Celem środowiskowym dla JCWPd jest utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego. JCWPd nie są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Monitoring jakości wód powierzchniowych na terenie gminy obejmuje ciek i prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Zgodnie z danymi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej stan JCWP, których zlewnie

zawierają się w granicach gminy jest zły. Celami środowiskowymi dla JCWP jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego. Wszystkie JCWP są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dopuszczono odstępstwa od założonych celów środowiskowych tj. odstępstwo czasowe (termin osiągnięcia dobrego stanu dla JCWP ustanowiono na 2027 r. lub rok 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE) oraz ustalenie celów mniej rygorystycznych.

Gmina konsekwentnie realizuje działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji wód powierzchniowych i podziemnych poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury wodno-ściekowej, jednak stan wód nie ulega znacznej poprawie. Zmniejszenie presji, nie powoduje natychmiastowych zmian parametrów wód, co jest spowodowane charakterystyką ekosystemów wodnych. Z racji występowania potencjalnych zagrożeń w zlewniach cieków oraz konieczności ochrony cennych obszarów środowiska naturalnego, działania mające na celu utrzymanie jakości wód w obszarze gminy powinny mieć charakter priorytetowy.

4.9.4 Hałas

Hałas to czynnik stresogenny, a przy długotrwałej ekspozycji może powodować między innymi choroby układu krążenia, choroby psychiczne i zaburzenia snu. Na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska, terenami podlegającymi ochronie akustycznej są tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, tereny szpitali i domów pomocy społecznej, szkół, a także tereny uzdrowisk i rekreacyjno-wypoczynkowe.

Standardy dotyczące klimatu akustycznego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112). W rozporządzeniu zawarte są dopuszczalne poziomy hałasu dla poszczególnych rodzajów źródeł, w odniesieniu do rodzaju terenów wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje.

Klimat akustyczny gminy jest kształtowany przede wszystkim przez hałas drogowy, w mniejszym stopniu kolejowy i przemysłowy. Uciążliwość hałasu drogowego zależy przede wszystkim od natężenia ruchu, jego dynamiki, udziału pojazdów ciężkich, prędkości jazdy, stanu infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania terenów w sąsiedztwie dróg. Za najbardziej uciążliwe drogi należy uznać autostradę A1 oraz drogi krajowe nr 91 i 16, przebiegające przez tereny zabudowane, pozwalające na przepływ mieszkańców i turystów między gminą, a terenami ościennymi. Problemy ochrony akustycznej koncentrują się na gęsto zabudowanych terenach wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych (Górna Grupa, Dolna Grupa, Michale). W pozostałych częściach gminy natężenie ruchu komunikacyjnego jest relatywnie niższe i choć wpływa na jakość klimatu akustycznego, nie powinna przekładać się na przekroczenia wartości progowych poziomu hałasu.

Źródłem hałasu kolejowego na terenie gminy jest linia kolejowa nr 208 relacji Działdowo–Chojnice. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. nie wykonały mapy akustycznej dla ww. linii zatem nie można jednoznacznie określić, czy dochodzi wzdłuż niej do przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu w środowisku. Nie mniej hałas może być uciążliwy dla mieszkańców Górnej Grupy i Grupy, gdzie znajdują się przystanki kolejowe.

Hałas przemysłowy ma charakter lokalny i jest związany głównie z działalnością zakładów produkcyjnych, usługowych oraz magazynowych. Ze względu na skalę i charakter prowadzonej działalności, nie powodują one istotnych uciążliwości akustycznych. Na terenie gminy nie funkcjonują duże zakłady przemysłowe o wysokim poziomie emisji hałasu.

Na terenie gminy nie ustanowiono obszarów cichych.

4.9.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego

W środowisku przyrodniczym istnieją pola elektromagnetyczne naturalne, których występowanie nie jest związane z działalnością człowieka oraz pola będące efektem tej działalności (sztuczne, antropogeniczne). Na obszarze gminy Dragacz jako główne źródła promieniowania niejonizującego należy wskazać: napowietrzne linie wysokiego i najwyższych napięć, a także stacje bazowe telefonii komórkowej i radiolinie.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest w sposób ciągły przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Na obszarze gminy w ostatnich latach nie wykonano tego typu pomiarów. Poprzez analogię do innych podobnych zagospodarowań obszarów można założyć, że nie notuje się przekroczeń norm w zakresie promieniowania elektromagnetycznego, ponieważ poza wymienionymi powyżej nie znajdują się tam większe źródła emisji pól elektromagnetycznych, a funkcjonujące urządzenia są typowe dla powszechnie stosowanych w Polsce.

4.9.6 Zagrożenie ryzykiem wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Bieżące ustalenia dotyczące klasyfikacji zakładów pod względem ryzyka wystąpienia awarii określa Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie gminy Dragacz nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) oraz zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

4.10. Walory kultury materialnej

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) jednostki samorządu terytorialnego zobligowane są do ochrony zabytków, które znajdują się na terenach gminy oraz do prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomych. W Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy znajduje się ponad 140 obiektów.

Warto wspomnieć chociażby o Kościele pw. św. Jakuba Apostoła w Wielkim Lubieniu, Kościele parafialnym pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus, Domie Misyjnym Księża Werbistów w Górnej Grupie, Zespole tzw. „Białej Karczmy” czy też o cmentarzach i chatach charakterystycznych dla budownictwa olęderskiego, będących pozostałością po kulturze Mennonitów. Część obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji wpisana została również do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków - głównie chaty drewniane typu holenderskiego oraz Zespół „Białej Karczmy”.

Dodatkowo, na terenie gminy stwierdzono stanowiska archeologiczne, reprezentujące różne okresy, od epoki pradziejowej po okres nowożytny (zewidencjonowano ponad 60 stanowisk).

4.11. Walory krajobrazowe

Obszar gminy Dragacz przedstawia walory krajobrazowe charakterystyczne dla rozległych terenów rolniczych oraz leśnych. Dominuje tam typowy pejzaż wiejski z przewagą pól uprawnych oraz zabudowy.

Zabudowa skupia się w centrach miejscowości, gdzie występują głównie budynki mieszkalne (w większych wsiach również usługowe) i towarzyszące im zabudowania związane z produkcją rolną. Część miejscowości charakteryzuje się zachowanym historycznym układem przestrzennym, w którego skład wchodzi m.in. zabudowa, układ dróg i parcel. Na terenie gminy znajduje się wiele obiektów zabytkowych, w tym liczne obiekty sakralne, założenia dworsko-parkowe, chaty mennonickie, charakteryzujące się dobrym stanem technicznym oraz ciekawą architekturą.

Monotonny krajobraz rolniczy urozmaicony jest przez skupiska zieleni wysokiej, miedze, a także rzekę Mątwę przepływającą przez pola uprawne. Ponadto, plan strukturalny

jest rozbudowany dzięki występowaniu pól uprawnych, stanowiących przedpole ekspozycji dla terenów leśnych.

Lasy będące częścią Wschodniego obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich przedstawiają cenne walory wizualne, a także ekologiczne. Przez zadrzewienia poprowadzona jest droga krajowa nr 91 oraz autostrada A1, które silnie ingerują w funkcjonowanie tych terenów i obniżają ich walory estetyczne. Wśród zadrzewień znajduje się malowniczo położone Jezioro Fletnowskie wraz z otaczającymi je szuwarami oraz ciekawymi formami geomorfologicznymi, powstałymi w czasie ostatniego zlodowacenia.

Za najkorzystniejsze obszary krajobrazu, cechujące się naturalnymi elementami zagospodarowania terenu, harmonią i złożonością uznano tereny zalewowe we wschodniej części gminy Dragacz. Szczególne walory przyrodnicze oraz krajobrazowe reprezentuje dolina Wisły, wchodząca w skład obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły, wraz z malowniczo położonymi wśród pól uprawnych starorzeczami i zielenią wysoką. Panorama widokowa otwarta na teren zalewowy w dolinie Wisły przedstawia nieprzeciętne walory krajobrazowe.

Na obszarze gminy nie występują obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji. Degradacja krajobrazu wywołana jest głównie przez wprowadzenie dominant krajobrazowych o charakterze technicznym – napowietrznych linii elektroenergetycznych.

Gmina jest bogata w unikalne walory krajobrazowe i przyrodnicze, które są nieodzownym elementem lokalnego dziedzictwa. Ochrona walorów krajobrazowych gminy odbywa się na wielu poziomach prawnych i administracyjnych. W granicach gminy funkcjonują różne formy ochrony przyrody, które obejmują obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Cenne zabytki zostały wpisane do gminnej ewidencji zabytków oraz rejestru zabytków.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W zakresie podstawowych problemów środowiskowych gminy należy wymienić:

1. Zanieczyszczenie powietrza:

- emisja niska, szczególnie w sezonie grzewczym, pochodząca z indywidualnych źródeł ciepła opalanych węglem i drewnem w zabudowie jednorodzinnej;
- emisja komunikacyjna, głównie wzdłuż Autostrady A1, drogi krajowej nr 91 oraz drogi wojewódzkiej nr 272;
- lokalne emisje z zakładów usługowych i produkcyjnych, wpływające na jakość powietrza w ich bezpośrednim otoczeniu.

2. Hałas:

- Drogowy, związany z ruchem tranzytowym na autostradzie A1 i drodze krajowej nr 91, najbardziej odczuwalny w miejscowościach Dragacz, Dolna Grupa, Grupa;
- lokalne uciążliwości związane z przejazdami pociągów na linii nr 208, przebiegającej przez zabudowane obszary Grupy i Dolnej Grupy;
- lokalne uciążliwości akustyczne związane z działalnością gospodarczą i sezonowymi pracami rolnymi.

3. Zagrożenia dla zasobów wód:

- spływ powierzchniowy zanieczyszczeń rolniczych (azotany, fosforany) i komunalnych do wód powierzchniowych prowadzący do ich eutrofizacji;
- potencjalne zanieczyszczenia wód podziemnych związane z niewystarczającym stopniem skanalizowania wsi;
- zagrożenia powodziowe i ryzyko lokalnych podtopień w dolinie Wisły.

4. Problem przekształceń rzeźby terenu:

- uszczelnianie powierzchni związane z rozwojem zabudowy wzdłuż głównych dróg i przy węźle A1 Nowe Marzy, prowadzące do zmniejszenia retencji powierzchniowej;
- lokalne zanieczyszczenia gleb w rejonach działalności produkcyjnej, warsztatowej, magazynowej oraz w miejscach dawnych wyrobisk;
- presja urbanizacyjna na grunty rolnicze wysokiej klasy bonitacyjnej;
- erozja i degradacja gleb na stokach Kępy Górnej Grupy przy niewłaściwych praktykach rolniczych lub braku pokrywy roślinnej.

5. Zachowanie bioróżnorodności:

- fragmentacja siedlisk wynikająca z rozproszonej zabudowy oraz intensyfikacji rolnictwa;
- zanikanie elementów małej retencji i lokalnej bioróżnorodności – oczek wodnych, starorzeczy, pasów zadrzewień;
- presja gatunków inwazyjnych, szczególnie rdestowca, nawłoci, niecierpka gruczołowego, silnie rozwijających się na terenach zdegradowanych i porolnych;
- zubożenie siedlisk łąkowych i mokradłowych wskutek intensywnego koszenia, osuszania i zaorywania.

6. Przekształcenia środowiska związane z zainwestowaniem:

- rozpraszanie zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy wobec nieuregulowanej gospodarki wodno-ściekowej;
- ryzyko niekontrolowanego zagospodarowania terenów przylegających do dolin cieków, co może prowadzić do utraty walorów krajobrazowych i przyrodniczych;
- nacisk na tereny cenne przyrodniczo w strefach rekreacyjnych, szczególnie wzdłuż Wisły.

7. Zmiany klimatu i susze:

- wzrost częstotliwości i intensywności susz wpływających na zasoby wodne, kondycję siedlisk wilgotnych oraz produkcję rolną;
- utrata wilgotnych siedlisk (torfowisk, starorzeczy, łąk) wskutek zmian klimatycznych i melioracji;
- ograniczona zdolność retencji powierzchniowej w obszarach intensywnej zabudowy, związana z wysokim stopniem uszczelnienia gruntu.

Ograniczenie zagrożeń środowiskowych na terenie gminy powinno być realizowane poprzez:

- modernizację indywidualnych źródeł ciepła w zabudowie mieszkaniowej poprzez promocję i wsparcie finansowe dla wymiany przestarzałych pieców węglowych na niskoemisyjne systemy grzewcze (pompy ciepła, kotły gazowe, instalacje OZE);
- ograniczenie emisji komunikacyjnej poprzez poprawę przepustowości dróg, rozwój transportu publicznego, sieci ścieżek rowerowych i pasów zieleni izolacyjnej;
- ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, poprzez rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej oraz propagowanie przydomowych oczyszczalni ścieków o wysokiej skuteczności oczyszczania;
- zachowanie i renaturyzację siedlisk mokradłowych i łąk w dolinach rzecznych oraz obszarach podmokłych;
- ochronę gleb rolnych przed erozją i zanieczyszczeniem poprzez promowanie zasad dobrej praktyki rolniczej, zrównoważone nawożenie, stosowanie pasów zieleni ochronnej oraz ograniczanie zabudowy na terenach o wysokich klasach bonitacyjnych;

- monitoring i ograniczanie presji gatunków inwazyjnych, z równoczesnym wspieraniem działań odtwarzających rodzime gatunki roślin;
- ograniczenie rozpraszania zabudowy poprzez ukierunkowanie inwestycji w istniejących strefach osadniczych oraz promowanie zwartych form zabudowy;
- wdrażanie działań adaptacyjnych do zmian klimatu, w tym tworzenie zielono-błękitnej infrastruktury, wspieranie retencji krajobrazowej i ograniczanie zużycia wody;
- prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

Problemy środowiskowe gminy są stosunkowo dobrze rozpoznane, a ich identyfikacja nie powoduje większych trudności. Część z nich doczekała się, zgodnie z obowiązującym prawem, odpowiednich środków zaradczych. Ograniczenie zagrożeń środowiska na obszarze gminy polegać będzie na wprowadzaniu właściwych ustaleń szczegółowych w treści miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz na dokładnym ich egzekwowaniu. Jak wykazano powyżej, część zagrożeń wynika z dokonanych już przekształceń.

6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W przypadku braku uchwalenia planu ogólnego, gmina Dragacz utraciłaby możliwość prowadzenia skutecznej i zintegrowanej polityki przestrzennej zgodnej z aktualnymi przepisami prawa. Zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2023 roku, plan ogólny jest nowym narzędziem planistycznym, które określa ramy przestrzennego rozwoju gminy oraz warunki lokalizacji inwestycji. Dokument ten, choć nie zastępuje wprost studium, to staje się dokumentem obligatoryjnym, warunkującym możliwość sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

Brak planu ogólnego oznaczałby:

- niemożność uchwalania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co uniemożliwiłoby realizację zamierzeń inwestycyjnych zgodnych z potrzebami mieszkańców,
- niemożność wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji, ponieważ zgodnie z nowymi przepisami decyzje WZ mogą być wydawane wyłącznie w wyznaczonych obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ), które może wskazać wyłącznie plan ogólny.

W wymiarze środowiskowym brak realizacji dokumentu może prowadzić m.in. do:

- nasilenia presji inwestycyjnej na tereny przyrodniczo cenne, zwłaszcza dolinę Wisły, dolinę Mątwy oraz obszary podmokłe i zadrzewione – brak jednoznacznych wytycznych przestrzennych mógłby skutkować rozpraszaniem zabudowy, utratą siedlisk, przerywaniem korytarzy ekologicznych (np. ciąg powiązań Doliny Dolnej Wisły i łączności z kompleksami leśnymi);
- niekontrolowanego rozwoju zabudowy na terenach rolniczych o najwyższych klasach bonitacyjnych, co prowadziłoby do utraty wartościowych gleb, wzrostu powierzchni uszczelnionych oraz dalszego obniżania retencji wód opadowych;
- osłabienia ciągłości lokalnego systemu przyrodniczego, opartego na dolinie Wisły, dolinie Mątwy, zadrzewieniach śródpolnych, rowach melioracyjnych, starorzeczach i oczkach wodnych, a także kompleksach leśnych - plan Ogólny wyznacza strefy otwarte oraz strefy zieleni i rekreacji pełniące funkcje ochronne, bez których kształtowanie ładu ekologicznego byłoby znacząco utrudnione;
- pogorszenia zdolności adaptacyjnych gminy do zmian klimatu, zwłaszcza względem rosnącej częstotliwości susz rolniczych, intensywnych opadów oraz podtopień w dolinie Wisły – brak planu uniemożliwiłby systemowe kształtowanie zielono-niebieskiej infrastruktury, pasów

zieleni wysokiej, przestrzeni retencyjnych czy obszarów infiltracji;

- nasilania konfliktów przestrzennych pomiędzy funkcjami mieszkaniowymi, rolniczymi, gospodarczymi i przyrodniczymi, szczególnie wzdłuż drogi krajowej nr 91, gdzie presja inwestycyjna jest największa (Dragacz, Dolna Grupa, Grupa) oraz w rejonie węzła autostrady A1 Nowe Marzy.

W wymiarze strategicznym brak planu ogólnego skutkowałby również:

- utratą możliwości powiązania lokalnej polityki przestrzennej z dokumentami wyższego rzędu, w tym Planem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, Polityką ekologiczną państwa 2030, Krajową strategią adaptacji do zmian klimatu oraz Planem Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej 2023–2027;
- osłabieniem zdolności gminy do planowania działań adaptacyjnych i środowiskowych, w tym ochrony doliny Wisły i Mątwy, korytarzy ekologicznych, retencji krajobrazowej oraz tworzenia klinów napowietrzających, istotnych w rejonach narażonych na stagnację powietrza;
- brakiem narzędzi planistycznych pozwalających na zrównoważenie rozwoju rolnictwa, osadnictwa, turystyki.

W dłuższej perspektywie brak uchwalenia planu ogólnego gminy Dragacz prowadziłby do rozproszenia zabudowy, chaosu przestrzennego oraz degradacji środowiska. Szczególnie narażone byłyby obszary nadjeziorne, podmokłe, doliny cieków oraz tereny leśne i zadrzewione, które stanowią najcenniejsze elementy środowiska gminy. W konsekwencji gmina utraciłaby możliwość prowadzenia zrównoważonej polityki przestrzennej, ochrony lokalnych powiązań ekologicznych i skutecznego reagowania na skutki zmian klimatu.

7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURY2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Celem sporządzenia planu ogólnego gminy Dragacz jest wyznaczenie ram dla dalszego, zrównoważonego rozwoju. Zidentyfikowane potencjalne oddziaływania na środowisko związane są przede wszystkim z przekształceniem terenów niezainwestowanych głównie pod zabudowę mieszkaniową, usługową i gospodarczą oraz realizacją nowej lub rozbudową istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w ramach wyznaczonych stref planistycznych.

Oddziaływanie na jakość powietrza i klimat

Plan ogólny gminy Dragacz, jako dokument kształtujący politykę przestrzenną całego obszaru, będzie miał istotny wpływ na warunki środowiskowe, w tym jakość powietrza oraz lokalny klimat. Wdrożenie ustaleń planu ogólnego będzie się wiązać z realizacją nowych inwestycji w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy na obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ). Na etapie ich realizacji mogą wystąpić krótkotrwałe, lokalne emisje zanieczyszczeń powietrza związane z pracą sprzętu budowlanego i transportem materiałów, jednak będą one miały charakter przejściowy i nieistotny w skali całej gminy.

W perspektywie długoterminowej plan ogólny sprzyja poprawie jakości powietrza oraz stabilizacji warunków mikroklimatycznych dzięki utrzymaniu rozległych terenów otwartych, dolinnych i leśnych, które pełnią kluczową rolę w przewietrzaniu obszaru i retencji wilgoci. Szczególnie znaczenie mają dolina Wisły, będąca głównym korytarzem wentylacyjnym regionu, dolina Mątwy i liczne tereny podmokłe, kompleksy leśne, parki oraz rozproszone zadrzewienia śródpolne i przydrożne. Ujęcie tych obszarów w ramach strefy otwartej (SO) oraz strefy zieleni i rekreacji (SN)

umożliwia ich ochronę jako terenów kluczowych dla przewietrzania i regulacji warunków bioklimatycznych. Strefy te ograniczają rozpraszanie zabudowy, zachowują powierzchnie infiltracji i przeciwdziałają dalszemu uszczelnianiu terenu, które mogłoby pogarszać lokalny klimat.

Z uwagi na przebieg autostrady A1 i drogi krajowej 91, istotnym źródłem zanieczyszczeń pozostaje transport drogowy. Plan ogólny minimalizuje jego negatywne skutki poprzez utrzymywanie zabudowy mieszkaniowej w bezpiecznej odległości od głównych tras.

Strefy gospodarcze (SP) i usługowe (SU) wyznaczono w oparciu o istniejące kierunki zagospodarowania, układ komunikacyjny oraz lokalny potencjał rozwojowy. Największa koncentracja terenów gospodarczych (SP) zlokalizowana jest w rejonie węzła autostradowego Nowe Marzy na A1, który stanowi strategiczny obszar rozwoju działalności o znaczeniu ponadlokalnym. Dogodne połączenia z A1 oraz drogą krajową nr 91 sprzyjają lokalizacji funkcji logistycznych, magazynowych, produkcyjnych i usług powiązanych z transportem oraz obsługą ruchu tranzytowego. Uzupełniającą przestrzeń rozwoju aktywności gospodarczej są tereny w Dolnej Grupie i Grupie, gdzie występują istniejące zakłady, składy i usługi, a także rezerwy terenów przeznaczonych do dalszego zagospodarowania. Znaczenie tych obszarów wzmacnia sąsiedztwo linii kolejowej nr 208, co tworzy dodatkowy potencjał dla rozwoju usług logistycznych i transportu towarowego.

Strefy usługowe (SU) obejmują głównie tereny związane z usługami publicznymi i komercyjnymi, zlokalizowane przede wszystkim w miejscowościach Dragacz, Dolna Grupa, Grupa i Michale, gdzie funkcjonują placówki administracyjne, edukacyjne, zdrowotne, handlowe i kulturalne. Koncentracja usług wzdłuż drogi krajowej 91 zapewnia dobrą dostępność komunikacyjną i odpowiada rzeczywistym powiązaniom funkcjonalnym mieszkańców.

Rozmieszczenie SP i SU jest spójne z dotychczasowym użytkowaniem terenu oraz kierunkami polityki przestrzennej gminy. Pozwala to rozwijać działalność gospodarczą i usługi bez nadmiernej presji na obszary środowiskowo wrażliwe oraz gleby wysokich klas bonitacyjnych. Nowe inwestycje w tych strefach będą realizowane na podstawie miejscowych planów, z uwzględnieniem takich zasad jak: stosowanie zieleni izolacyjnej, ograniczanie powierzchni uszczelnionych, gospodarowanie wodami opadowymi czy technologie niskoemisyjne. Pozwala to zachować równowagę między rozwojem gospodarczym a ochroną środowiska i krajobrazu w gminie Dragacz.

W granicach gminy Dragacz wyznaczono strefy górnicze, obejmujące tereny eksploatacji kruszywa naturalnego w rejonie Dolnej Grupy, Grupy i Górnej Grupy, gdzie zlokalizowane są wyrobiska po odkrywkowym wydobywaniu żwirów i piasków. Są to tereny o utrwalonym kierunku użytkowania gospodarczego, których zagospodarowanie podporządkowane jest procesom górniczym oraz późniejszemu przywracaniu wartości przyrodniczych lub rekreacyjnych. Oddziaływanie działalności wydobywczej na jakość powietrza ma charakter lokalny, związany głównie z emisją pyłów podczas eksploatacji i transportu surowca. Przy zastosowaniu odpowiednich technologii, właściwej organizacji pracy oraz etapowej rekultywacji możliwe jest skuteczne ograniczenie tych oddziaływań.

Plan ogólny został opracowany z uwzględnieniem wyzwań wynikających ze zmian klimatu, takich jak okresowe susze rolnicze, obniżanie poziomu wód gruntowych, a także ryzyko lokalnych podtopień. Dokument wzmacnia odporność środowiska poprzez ochronę obszarów pełniących kluczową rolę w retencji krajobrazowej, w szczególności dolin rzecznych, zagłębień terenu, naturalnych obniżen i mokradeł, a także kompleksów leśnych. Obszary te ujęto głównie w ramach strefy otwartej (SO) oraz strefy zieleni i rekreacji (SN), co sprzyja utrzymaniu ich funkcji hydrologicznych i klimatycznych.

Plan ogranicza również rozpraszanie zabudowy i promuje zachowanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnych, co poprawia retencję wód opadowych, wspiera infiltrację i zmniejsza tempo uszczelniania terenu. Dzięki takim rozwiązaniom plan ogólny nie tylko zapobiega pogorszeniu lokalnych warunków klimatycznych, lecz także aktywnie wspiera niskoemisyjny, zrównoważony rozwój oraz zwiększa odporność gminy Dragacz na skutki zmian klimatu.

Wytwarzanie odpadów

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Dragacz, obejmujących rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej będzie wiązać się ze stopniowym wzrostem ilości wytwarzanych odpadów komunalnych. Dotyczyć to będzie zarówno gospodarstw domowych, jak i podmiotów funkcjonujących w strefach usługowych (SU) oraz gospodarczych (SP) w rejonie węzła autostrady autostradowego Nowe Marzy oraz wzdłuż drogi krajowej nr 91.

W fazie realizacji nowych inwestycji oraz modernizacji istniejącej zabudowy pojawią się okresowo odpady budowlane i rozbiórkowe takie jak gruz, elementy konstrukcyjne, opakowania, pozostałości instalacyjne oraz materiały wykończeniowe. Odpady te będą musiały być zagospodarowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, poprzez selektywne zbieranie i przekazywanie do uprawnionych podmiotów posiadających decyzje administracyjne.

Odpady komunalne z terenu gminy Dragacz kierowane są do Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Sulnówku, pełniącego funkcję regionalnej instalacji do zagospodarowania odpadów. System gospodarki odpadami uzupełnia Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, umożliwiając przekazywanie odpadów problemowych, wielkogabarytowych, budowlanych, elektroodpadów oraz odpadów niebezpiecznych. W planie ogólnym jego funkcjonowanie zabezpieczono poprzez ujęcie w strefie infrastrukturalnej (SI).

Dodatkowo na obszarze gminy znajdowało się składowisko odpadów w Górnej Grupie, które zostało poddane rekultywacji (lub jest w trakcie jej finalizowania). W planie ogólnym teren ten objęto strefą otwartą (SO), co uniemożliwia jego ponowne wykorzystanie pod funkcje inwestycyjne i sprzyja trwałemu przywróceniu wartości przyrodniczych i krajobrazowych tego obszaru.

Plan ogólny, jako dokument kierunkowy, nie określa szczegółowych rozwiązań technicznych w zakresie gospodarki odpadami, jednak wskazuje na potrzebę rozwoju i dostosowania infrastruktury odpadowej do intensyfikacji zabudowy oraz wzrostu liczby mieszkańców i podmiotów gospodarczych.

Uwarunkowania związane z ochroną środowiska wynikające z realizacji infrastruktury ściekowej w kontekście wymogów określonych w art. 83 ust. 3 i 4 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 960 ze zm.)

Realizacja i rozwój infrastruktury ściekowej na terenie gminy Dragacz musi odbywać się zgodnie z art. 83 ust. 3 i 4 ustawy Prawo wodne, co oznacza konieczność zapewnienia takich rozwiązań, które nie spowodują pogorszenia stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz umożliwią osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód, w tym Wisły i Mątwawy, stanowiących kluczowe elementy lokalnego systemu hydrologicznego. Wymaga to ścisłego powiązania decyzji dotyczących rozwoju zabudowy z możliwościami istniejącej i planowanej infrastruktury kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków, w Dolnej Grupie, zlokalizowana w strefie infrastrukturalnej (SI). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Mątwawa, która następnie uchodzi do Wisły. Ze względu na znaczenie obu cieków dla gospodarki wodnej, przyrodniczej i krajobrazowej gminy, ich ochrona przed eutrofizacją i zanieczyszczeniem stanowi priorytet w planowaniu przestrzennym.

System kanalizacji zbiorczej obejmuje jedynie część miejscowości, a w pozostałych obszarach wykorzystywane są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie. W przypadku zbiorników bezodpływowych istnieje ryzyko infiltracji nieczystości do płytkich poziomów wodonośnych, szczególnie na terenach dolinnych i podmokłych, dlatego ich stosowanie powinno być stopniowo ograniczane. Przydomowe oczyszczalnie ścieków mogą stanowić alternatywę na terenach słabo zurbanizowanych pod warunkiem ich prawidłowego doboru, montażu i eksploatacji.

W kontekście Planu Ogólnego gminy Dragacz kluczowe jest, aby rozwój nowych terenów mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych był ściśle powiązany z wydolnością oczyszczalni oraz możliwościami rozbudowy sieci. Każde zwiększenie obciążenia systemu musi być poprzedzone analizą przepustowości oczyszczalni oraz wpływu na cele środowiskowe dla Mątwy i Wisły, zgodnie z planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Szczegółowej ochrony wymagają obszary hydrologicznie wrażliwe, w tym przede wszystkim dolina Wisły, dolina Mątwy, tereny podmokłe, starorzecza, zagłębienia i oczka wodne zlokalizowane wzdłuż obu dolin. W tych obszarach szczególnie istotne jest preferowanie kanalizacji zbiorczej, a tam gdzie jest to technicznie niemożliwe – stosowanie certyfikowanych, szczelnych i skutecznych systemów indywidualnych.

Wszelkie inwestycje realizowane na podstawie ustaleń planu ogólnego muszą być oceniane pod kątem wpływu na stan wód oraz zgodności z celami środowiskowymi. Odpowiednio zaplanowany rozwój infrastruktury ściekowej będzie sprzyjał nie tylko utrzymaniu jakości wód Wisły i Mątwy, ale również zwiększy odporność gminy na skutki zmian klimatu oraz poprawi bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców.

Emisja hałasu

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Dragacz, obejmująca rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych oraz modernizację infrastruktury technicznej, może wpływać na klimat akustyczny gminy. Największe potencjalne źródła hałasu związane są z pracami budowlanymi (oddziaływania krótkotrwałe), ruchem drogowym oraz aktywnością usługowo-produkcyjną w strefach gospodarczych i usługowych. Oddziaływania te mają charakter lokalny i przy zachowaniu obowiązujących standardów ochrony środowiska nie powinny prowadzić do istotnego pogorszenia warunków akustycznych.

Najistotniejsze źródła hałasu na obszarze gminy związane są z ruchem drogowym, szczególnie wzdłuż autostrady A1, drogi krajowej nr 91 oraz drogi wojewódzkiej nr 272. Na klimat akustyczny gminy wpływa również przebieg linii kolejowej nr 208, szczególnie w rejonie przejazdów kolejowych oraz w obszarach zwartej zabudowy mieszkaniowej położonej w ich sąsiedztwie.

Plan ogólny nie określa szczegółowych rozwiązań w zakresie układu drogowego. Jego zadaniem jest wyznaczenie i zabezpieczenie głównych korytarzy transportowych w strefie komunikacyjnej (SK), zapewnienie spójności układu oraz unikanie konfliktów z innymi funkcjami przestrzennymi.

W planie ogólnym skoncentrowano strefy usługowe (SU) i gospodarcze (SP) w rejonie Górnej Grupy, gdzie rozwija się nowoczesna strefa przemysłowo-logistyczna, bezpośrednio powiązana z przebiegiem autostrady A1 i węzłem komunikacyjnym Nowe Marzy. Potencjalne źródła hałasu w strefach SU i SP obejmują ruch pojazdów dostawczych, pracę urządzeń technologicznych i działalność produkcyjno-magazynową. Lokalizowanie tych funkcji na terenach już przekształconych i przy głównych trasach transportowych ogranicza ich wpływ na tereny mieszkaniowe.

W strefach górnictwa (SG) mogą okresowo występować podwyższone uciążliwości akustyczne związane z pracą maszyn wydobywczych, transportem urobku i ruchem ciężkich pojazdów. Oddziaływania te mają z reguły charakter czasowy i ograniczony przestrzennie, lecz ich skala zależy od intensywności eksploatacji i stosowanych technologii. Plan ogólny lokalizuje strefy górnicze na terenach o najniższej wrażliwości akustycznej, co ogranicza ryzyko konfliktów z zabudową mieszkaniową.

Istotną funkcję ochronną pełnią strefa otwarta (SO) oraz strefa zieleni i rekreacji (SN) obejmujące tereny leśne, zadrzewienia śródpolne, parki dworskie i roślinność wysoką towarzyszącą wodom powierzchniowym. Obszary te stanowią naturalne bariery akustyczne, które ograniczają propagację hałasu transportowego i przemysłowego.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, każde przedsięwzięcie mogące potencjalnie powodować ponadnormatywną emisję hałasu będzie wymagało przeprowadzenia

oceny oddziaływania na środowisko, w tym szczegółowej analizy akustycznej. Obowiązek ten realizowany będzie na dalszych etapach procesu planistycznego, w ramach uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Klimat akustyczny gminy Dragacz można uznać za stabilny, a ryzyko jego pogorszenia za niewielkie, pod warunkiem utrzymania zaproponowanego układu funkcjonalno-przestrzennego oraz zachowania terenów zieleni i buforów akustycznych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Emisja pól elektromagnetycznych

Zagadnienia związane z emisją pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448). Zgodnie z tymi przepisami, wszystkie instalacje mogące emitować pola elektromagnetyczne są zobowiązane do zachowania standardów bezpieczeństwa i nieprzekraczania określonych dopuszczalnych wartości w miejscach dostępnych dla ludności.

Na obszarze gminy źródła PEM mają charakter zarówno punktowy, jak i liniowy. Do typowych źródeł należą napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego i najwyższego napięcia, stacje transformatorowe, stacje bazowe telefonii komórkowej oraz urządzenia radioliniowe. Są to instalacje powszechnie występujące w strukturze przestrzennej gminy i funkcjonujące zgodnie z obowiązującymi normami technicznymi i środowiskowymi, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa ludzi i środowiska.

W ramach ustaleń planu ogólnego nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących źródeł emisji PEM. W przypadkach, gdzie takie sąsiedztwo mogłoby wystąpić, kwestie te będą analizowane indywidualnie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w ramach procedur oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z zasadą przezorności i prewencji środowiskowej. Oznacza to, że każda potencjalnie wrażliwa funkcja (np. mieszkalnictwo, szkoły, placówki ochrony zdrowia) będzie oceniana w kontekście lokalnych uwarunkowań PEM.

Ustalenia planu ogólnego gminy Dragacz nie przewidują zwiększenia zagrożeń związanych z oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Dotychczasowe i potencjalne źródła PEM zlokalizowane są w sposób zgodny z przepisami i normami środowiskowymi. Wpływ planu na środowisko elektromagnetyczne można uznać za ograniczony, kontrolowalny i zgodny z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska i zdrowia publicznego.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Wyznaczone w planie ogólnym gminy Dragacz strefy gospodarcze (SP) oraz usługowe (SU) zostały określone z uwzględnieniem istniejącej struktury osadniczej oraz charakteru dotychczasowej działalności gospodarczej. Koncentracja funkcji produkcyjnych, magazynowych i usługowych w rejonie węzła autostradowego A1 Nowe Marzy, a także wzdłuż drogi krajowej nr 91, umożliwia bezpieczne współistnienie zabudowy mieszkaniowej i działalności gospodarczej. Takie rozmieszczenie ogranicza ryzyko konfliktów przestrzennych i minimalizuje potencjalne oddziaływania na mieszkańców.

Plan ogólny nie przesądza o lokalizacji przedsięwzięć o podwyższonym ryzyku technologicznym, takich jak instalacje chemiczne, paliwowe czy potencjalnie mogące powodować poważne awarie przemysłowe. Ewentualne inwestycje tego rodzaju mogłyby zostać zrealizowane wyłącznie po przeprowadzeniu szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko, spełnieniu wymagań z zakresu bezpieczeństwa procesowego, ochrony przeciwpożarowej, zdrowia publicznego oraz zapobiegania poważnym awariom, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska.

Każdy przypadek inwestycji mogącej wiązać się z ryzykiem wystąpienia poważnej awarii będzie analizowany indywidualnie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji środowiskowych, zgodnie z zasadą przezorności i prewencji środowiskowej. Kluczowe znaczenie będzie miało zapewnienie właściwych stref bezpieczeństwa, zastosowanie odpowiednich technologii oraz wprowadzenie niezbędnych zabezpieczeń technicznych.

Plan ogólny gminy Dragacz, poprzez jednoznaczne określenie stref planistycznych oraz koncentrację funkcji gospodarczych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, zwłaszcza w sąsiedztwie autostrady A, drogi krajowej nr 91 oraz drogi wojewódzkiej nr 272, skutecznie ogranicza ryzyko kolizji tych funkcji z zabudową mieszkaniową i obszarami wrażliwymi środowiskowo. Takie rozmieszczenie minimalizuje potencjalne zagrożenia i sprzyja bezpiecznemu prowadzeniu działalności gospodarczej. W efekcie ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych na terenie gminy Dragacz należy ocenić jako niskie, a wszelkie ewentualne oddziaływania pozostają możliwe do kontrolowania w ramach obowiązujących procedur środowiskowych i planistycznych.

Niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Dragacz będzie wiązać się z lokalnymi przekształceniami powierzchni ziemi, wynikającymi z dogęszczania zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej oraz rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Zmiany te będą miały charakter punktowy i powierzchniowy, koncentrując się jednak w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, co ogranicza presję inwestycyjną na tereny przyrodniczo cenne oraz na obszary otwarte.

Największe przekształcenia związane z rozwojem zabudowy dotyczyć będą robót ziemnych pod fundamenty, realizacji sieci infrastruktury technicznej oraz budowy dróg dojazdowych. W wyniku realizacji nowej zabudowy przewiduje się stopniowy wzrost powierzchni uszczelnionych, co może ograniczać infiltrację wód opadowych i pogarszać lokalne warunki retencyjne. Plan ogólny przeciwdziała temu poprzez obowiązek zachowania odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej w poszczególnych strefach m.in. mieszkaniowych (SW, SJ) oraz usługowych (SU), co pozwala na zwiększenie retencji, poprawę mikroklimatu i łagodzenie skutków przekształceń terenu.

Na obszarze gminy wyznaczono również strefę górnictwa (SG) obejmującą tereny eksploatacji kruszywa naturalnego w rejonie miejscowości Dolna Grupa, Grupa, Górna Grupa. Są to obszary o trwałym przekształceniu rzeźby terenu, które po zakończeniu działalności górniczej będą podlegać rekultywacji, zgodnie z prawem górniczym.

Ochronę rzeźby terenu oraz wartości krajobrazowych wspiera rozległa strefa otwarta (SO), obejmująca strefę zboczną Kępy Górnej Grupy, dolinę Wisły i Mątwy, obszary łąkowe, rolnicze i podmokłe, tereny leśne i zadrzewione. Strefa SO chroni tereny o wysokiej wrażliwości przyrodniczej przed rozpraszaniem zabudowy i pełni funkcję naturalnych korytarzy ekologiczno-retencyjnych, umożliwiając ich racjonalne użytkowanie (rolnictwo, rekreacja, infrastruktura o niskiej inwazyjności).

W procesie wyznaczania kierunków zabudowy uwzględniono konieczność ochrony wysokiej jakości gleb rolnych, które stanowią jeden z cenniejszych zasobów gminy. Z tego względu nowa zabudowa lokalizowana jest przede wszystkim w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących zabudowań lub na terenach już przekształconych, co ogranicza presję na grunty rolnicze II-III klasy bonitacyjnej. Ewentualne wyłączenia gleb z produkcji rolnej będą dopuszczalne wyłącznie w uzasadnionych przypadkach i zgodnie z obowiązującymi procedurami, tak aby zachować potencjał rolniczy gminy.

Wpływ realizacji planu ogólnego gminy Dragacz na ukształtowanie terenu należy ocenić jako umiarkowany i w dużej mierze kontrolowany. Rozwój nowej zabudowy powiązany z istniejącym zainwestowaniem, unikając lokalizacji na obszarach szczególnie wrażliwych, a funkcje ochronne pełnią strefy SO i SN. Dokument zachowuje równowagę między potrzebami rozwoju przestrzennego a ochroną zasobów glebowych i walorów krajobrazowych gminy.

Oddziaływanie na florę, faunę i różnorodność biologiczną

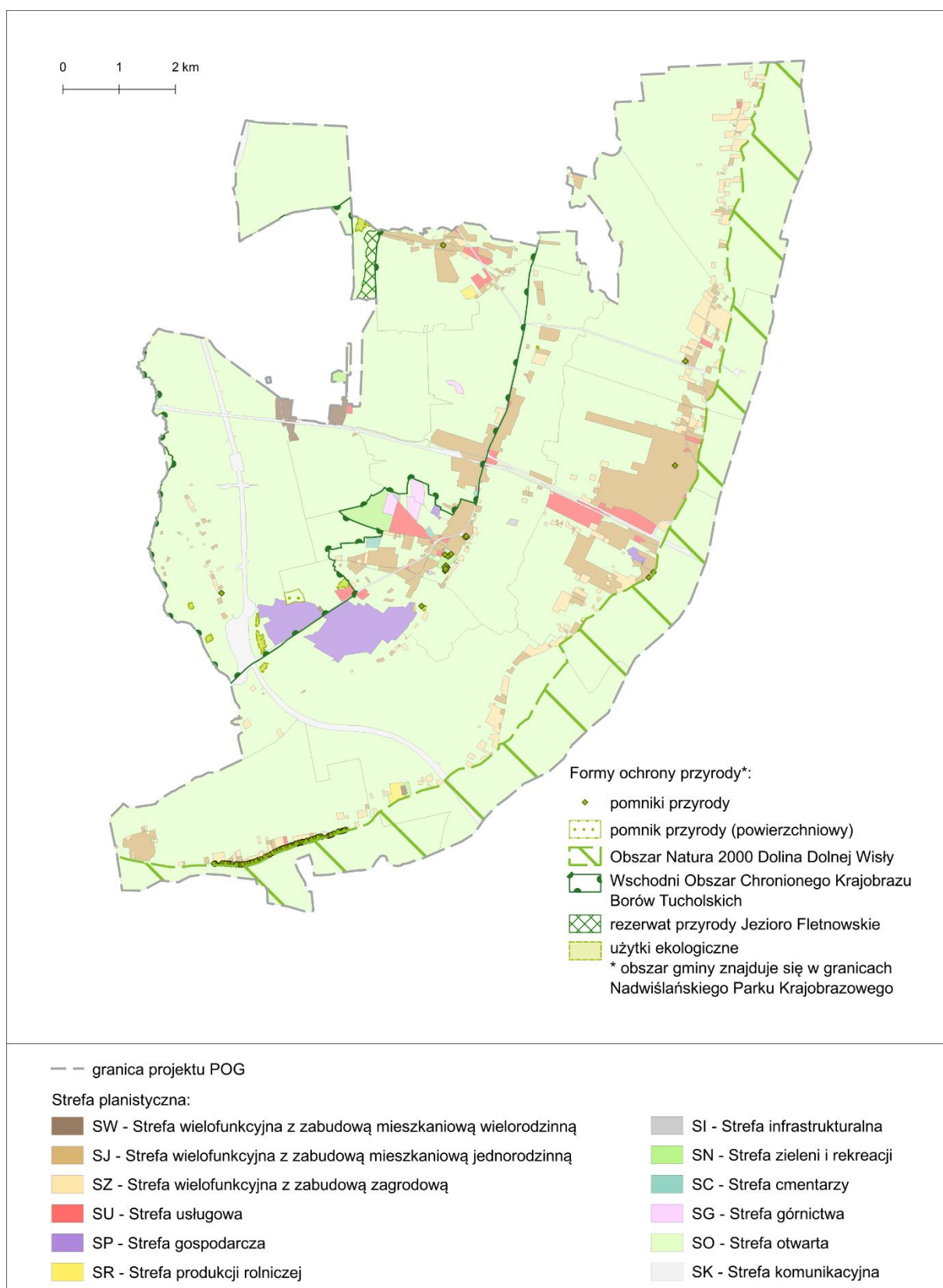
Projekt planu ogólnego gminy Dragacz został opracowany z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, obejmujących zarówno obszary objęte formalną ochroną prawną, jak i tereny niechronione ustawowo, lecz kluczowe dla funkcjonowania systemu przyrodniczego oraz zachowania różnorodności biologicznej. Położenie gminy w dolinie dolnej Wisły nadaje jej środowisku rangę ponadlokalną, a układ stref planistycznych został zaprojektowany tak, aby respektować ten potencjał.

Na terenie gminy Dragacz występuje rozbudowany system obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo. Kluczowe znaczenie ma Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły, chroniący nadrzeczne mozaiki siedlisk, od starorzeczy i łąk zalewowych po lasy łęgowe, stanowiące jeden z najistotniejszych korytarzy migracyjnych ptaków wodno-błotnych w Polsce. Równocześnie niemal cały obszar gminy znajduje się w granicach Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego, którego celem jest ochrona unikatowego krajobrazu doliny Wisły oraz powiązanych z nim ekosystemów. Istotnym uzupełnieniem systemu ochrony są: Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, obejmujący zachodnią i północno-zachodnią, w dużej mierze zalesioną część gminy, Rezerwat przyrody Jezioro Fletnowskie chroniący cenny ekosystem wodno-torfowiskowy, a także liczne użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Razem obszary te tworzą spójny system ekologiczny, zapewniający warunki bytowania licznych gatunków flory i fauny, stabilizujący mikroklimat i wspierający retencję wodną. Ich obecność ma bezpośredni wpływ na sposób zagospodarowania przestrzennego gminy. Układ stref planistycznych przyjęty w projekcie planu ogólnego został ukształtowany w sposób respektujący te wartości. W każdej ze stref uwzględniono potencjał środowiskowy terenu, jego wartość krajobrazową, znaczenie hydrologiczne oraz funkcje ekologiczne.

Podstawowym narzędziem ochrony wartości środowiskowych w planie ogólnym jest strefa otwarta (SO), obejmująca największą część gminy. W jej granicach znajdują się: dolina Wisły – kluczowy korytarz ekologiczny o randze europejskiej, dolina Mątwy i obszary podmokłe, tereny rolnicze, kompleksy leśne i zadrzewienia, rezerwat przyrody Jezioro Fletnowskie, a także znaczna część obszarów należących do Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego i Wschodniego Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich. W strefie tej dopuszcza się wyłącznie użytkowanie ekstensywne (rolnicze, leśne, rekreacyjne), co skutecznie ogranicza presję inwestycyjną i wspiera naturalne procesy przyrodnicze. Szczególnie istotne jest zachowanie drożności systemu ekologicznego Wisły i Mątwy oraz związanych z nimi siedlisk wilgotnych, łąkowych i leśnych.

Strefa zieleni i rekreacji (SN) obejmuje zielenią urządzone, ogrody działkowe oraz wybrane tereny rekreacyjne. Pełni ona funkcję mikroklimatyczną, krajobrazową i społeczną, tworząc pasy zieleni odciążające przestrzeń zurbanizowaną oraz stanowiące naturalną barierę dla hałasu i zanieczyszczeń. Jej utrzymanie sprzyja ochronie lokalnych siedlisk oraz zwiększa odporność ekosystemów na zmiany klimatu.

Strefa cmentarzy (SC), mimo niewielkiej powierzchni, również wspiera lokalną retencję, infiltrację wód opadowych i korzystnie wpływa na mikroklimat. Zieleń towarzysząca tym obszarom wzmacnia ich funkcje ekologiczne i krajobrazowe.

Rysunek 8. Strefy planistyczne wyznaczone w planie ogólnym gminy Dragacz na tle form ochrony przyrody

Strefy zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej zostały wyznaczone przede wszystkim w ramach istniejących struktur osadniczych. Dzięki temu unika się tworzenia nowych, odizolowanych enklaw mogących prowadzić do fragmentacji siedlisk czy zaburzeń w funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych. Wprowadzono także parametry dotyczące intensywności zabudowy i minimalnej powierzchni biologicznie czynnej, co sprzyja ochronie krajobrazu i ogranicza negatywne oddziaływania na środowisko.

Strefy usługowe i gospodarcze wyznaczono w sposób minimalizujący ingerencję w cenne obszary przyrodnicze, przede wszystkim wzdłuż drogi krajowej nr 91, przy węźle autostradowym Nowe Marzy, w sąsiedztwie linii kolejowej nr 208 oraz na terenach już przekształconych lub zainwestowanych. Takie rozmieszczenie pozwala wykorzystać istniejącą infrastrukturę transportową i techniczną, jednocześnie eliminując potrzebę zajmowania obszarów cennych przyrodniczo, zwłaszcza dolin rzecznych i terenów leśnych. Kluczowe jest unikanie lokalizacji SP i SU w bezpośrednim sąsiedztwie doliny Wisły, Mątwy, terenów podmokłych i leśnych, co znacząco zmniejsza potencjalną presję na wrażliwe ekosystemy.

Ustalenia planu ogólnego pozostają zgodne z celami ochrony wszystkich form ochrony przyrody występujących na terenie gminy. W granicach Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły nie przewiduje się lokalizacji nowych, izolowanych enklaw zabudowy, co jest w pełni zgodne z zasadą unikania kolizji z celami ochrony i zapewnia ciągłość sieci ekologicznej. Rezerwat przyrody Jezioro Fletnowskie zachowuje pełną ochronę przed ingerencją inwestycyjną. Również w odniesieniu do Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego oraz Wschodniego Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich projektowane kierunki zagospodarowania pozostają spójne z obowiązującymi reżimami ochronnymi. Strefy zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej wyznaczono wyłącznie na terenach już przekształconych lub bezpośrednio powiązanych z istniejącą infrastrukturą, co ogranicza presję na korytarze ekologiczne, doliny cieków oraz kompleksy leśne. Parametry zabudowy i wymóg zachowania powierzchni biologicznie czynnych wzmacniają funkcje środowiskowe tych obszarów, wspierając ochronę krajobrazu doliny Wisły oraz struktur przyrodniczych Borów Tucholskich.

Przyjęty w planie układ stref planistycznych sprzyja zachowaniu różnorodności biologicznej, ochronie najcenniejszych elementów przyrody oraz przeciwdziałaniu fragmentacji siedlisk. Jednocześnie umożliwia dalszy, uporządkowany rozwój osadnictwa i funkcji gospodarczych w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko będą wymagały szczegółowych analiz na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub przy uzyskiwaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Wody powierzchniowe i podziemne

Realizacja ustaleń planu ogólnego będzie wiązać się z przekształceniami wynikającymi z dołączenia i rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Mogą one oddziaływać na wody powierzchniowe i podziemne poprzez zwiększenie powierzchni uszczelnionych, wzrost ilości ścieków oraz czasowe zaburzenia stosunków wodnych podczas prac budowlanych. W celu ograniczenia tych skutków plan wprowadza standardy urbanistyczne, takie jak minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej i maksymalny udział powierzchni zabudowanej, które wspierają infiltrację i retencję wód opadowych.

Rozmieszczenie stref planistycznych zaplanowano z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań hydrograficznych. Strefy mieszkaniowe, zagrodowe, usługowe i gospodarcze skupiają się przy istniejącej zabudowie oraz poza obszarami szczególnie wrażliwymi hydrologicznie. W strukturze przyrodniczo-krajobrazowej gminy istotną rolę odgrywa dolina rzeki Wisły wraz z towarzyszącymi jej starorzeczami, terenami zalewowymi, zadrzewieniami łągowymi oraz kompleksami zieleni towarzyszącej pozostałym ciekom. Elementy te tworzą lokalny system ekologiczny, sprzyjający retencji wodnej, zachowaniu bioróżnorodności oraz łagodzeniu skutków

zmian klimatu. W projekcie planu dolina Wisły oraz inne tereny o kluczowym znaczeniu dla funkcji hydrologicznych zostały objęte strefą otwartą (SO), co zapewnia zachowanie ich integralności oraz ogranicza możliwość wprowadzania nowej intensywnej zabudowy. Takie podejście wzmacnia funkcje przyrodnicze i hydrologiczne dolin rzecznych oraz korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym.

W planie ogólnym nie przewidziano lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej na terenach szczególnego zagrożenia powodzią, co wpisuje się w politykę adaptacji do zmian klimatu oraz zarządzania ryzykiem powodziowym na poziomie lokalnym. Jednocześnie w planie uwzględniono konieczność ochrony ujęcia wód zlokalizowanego w Górnej Grupie, włączając ten obszar do strefy infrastrukturalnej (SI). Rozwiązanie to umożliwia zarówno bieżące utrzymanie i modernizację infrastruktury wodociągowej, jak i dostosowanie ustaleń planistycznych do wymagań związanych z ochroną zasobów wodnych. Plan nie przewiduje lokalizacji funkcji mogących stwarzać istotne ryzyko dla jakości wód w bezpośrednim sąsiedztwie ujęcia

Plan ogólny tworzy spójne ramy dla rozwoju przestrzennego gminy, jednocześnie skutecznie zabezpieczając kluczowe elementy systemu wodnego gminy Dragacz. Ochrona obszarów o najwyższej wrażliwości hydrologicznej, koncentracja zabudowy w miejscach już przekształconych oraz wzmocnienie retencji poprzez utrzymanie stref SO i SN sprzyjają stabilności procesów hydrologicznych. W efekcie realizacja planu nie powinna generować istotnych zagrożeń dla jakości i stanu wód, a wręcz wzmacnia odporność środowiska wodnego na presje urbanizacyjne i skutki zmian klimatu.

Krajobraz

Ustalenia planu ogólnego gminy Dragacz będą oddziaływać na krajobraz przede wszystkim poprzez rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej oraz rozbudowę infrastruktury technicznej. Oddziaływanie to należy ocenić jako umiarkowane i kontrolowalne, ponieważ projekt planu uwzględnia lokalne uwarunkowania krajobrazowe oraz najcenniejsze elementy przestrzeni kulturowej i przyrodniczej.

Do obszarów szczególnie wrażliwych krajobrazowo należą dolina Wisy i Mątwy wraz z towarzyszącą mozaiką łąk, pastwisk i terenów podmokłych, tereny leśne i zadrzewione, a także obszary rolnicze o wysokich walorach użytkowych. Obszary te ujęto w strefie otwartej (SO) oraz strefie zieleni i rekreacji (SN), co ogranicza możliwość ich zabudowy oraz chroni ciągłość widokową i walory krajobrazowo-przyrodnicze. Zapisy planu zabezpieczają doliny rzeczne i strefy przyrodne, a także tereny leśne przed przekształceniami, które mogłyby zaburzać ich charakter lub funkcje hydrologiczne.

Strefy zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej zaplanowano tak, aby umożliwić zarówno dogęszczanie istniejących układów osadniczych, jak i rozwój nowych terenów zabudowy wyłącznie w miejscach, gdzie nie zagraża to kluczowym walorom krajobrazowym gminy. Nowe tereny inwestycyjne wyznaczono głównie w sąsiedztwie istniejącej zabudowy lub przy głównych trasach komunikacyjnych, takich jak droga krajowa nr 91 oraz węzeł autostrady A1 Nowe Marzy, gdzie struktura krajobrazu jest już przekształcona i posiada charakter infrastrukturalny. Takie podejście ogranicza rozpraszanie zabudowy oraz minimalizuje ingerencję w krajobraz gminy. Parametry urbanistyczne, w tym maksymalna wysokość, intensywność i minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, określono tak, aby zapobiegać powstawaniu dominant krajobrazowych i zachować harmonijny charakter przestrzeni.

W krajobrazie gminy występują już elementy, które mogą wpływać na jego degradację, takie jak linie energetyczne, maszty, wyrobiska poeksploatacyjne, które miejscowo wpływają na percepcję przestrzeni. Plan ogólny respektuje ten stan i kieruje nowe inwestycje przede wszystkim na tereny już przekształcone, ograniczając presję na obszary o wysokich walorach krajobrazowych.

Oddziaływanie ustaleń planu ogólnego gminy Dragacz na krajobraz należy uznać za umiarkowane i zgodne z zasadami ładu przestrzennego. Przyjęty układ funkcjonalno-przestrzenny sprzyja harmonijnemu rozwojowi gminy oraz ochronie najcenniejszych elementów krajobrazu.

Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe i dobra materialne

Najcenniejsze zasoby dziedzictwa kulturowego gminy Dragacz obejmują zespoły dworsko-parkowe m.in. w Górnej Grupie, obecnie przebudowany pod klasztor, dawne cmentarze, kaplice, kościoły, a także pozostałości osadnictwa olęderskiego charakterystycznego dla doliny dolnej Wisły, w tym tradycyjne zagrody i układy siedliskowe związane z rolniczym użytkowaniem teras zalewowych.

Plan ogólny uwzględnia ochronę tych wartości w sposób pośredni, poprzez wprowadzenie parametrów urbanistycznych regulujących wysokość i intensywność zabudowy, zasady jej lokalizacji oraz konieczność kształtowania ładu przestrzennego w otoczeniu obiektów zabytkowych. Ogranicza to ryzyko wprowadzania zabudowy mogącej zakłócić historyczne panoramy doliny Wisły, ekspozycję obiektów sakralnych, założeń dworskich czy tradycyjnych układów wsi.

Dodatkowo strefy mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze rozmieszczono głównie na terenach już przekształconych, w szczególności wzdłuż drogi krajowej nr 91 oraz w sąsiedztwie węzła A1 Nowe Marzy, gdzie krajobraz posiada już charakter infrastrukturalny, co minimalizuje presję inwestycyjną na obszary o najwyższej wartości kulturowej i krajobrazowej. Plan nie przewiduje lokalizacji obiektów wielkoskalowych ani nowych dominant przestrzennych, które mogłyby zagrozić krajobrazowi gminy. Szczególne znaczenie ma także ochrona otoczenia cmentarzy oraz układów zieleni historycznej, które zachowano w strefach o niskiej intensywności zabudowy.

Kwestie bardziej szczegółowe, takie jak wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej, archeologicznej czy ekspozycyjnej, będą doprecyzowywane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w toku postępowań administracyjnych, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. W związku z powyższym nie przewiduje się, aby ustalenia planu miały negatywny wpływ na zabytki.

Ochrona zdrowia i życia ludzi w kontekście istniejących oraz planowanych do realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym analiza możliwych konfliktów społecznych

Ustalenia projektu planu ogólnego gminy Dragacz uwzględniają aktualne warunki zagospodarowania przestrzennego oraz potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do usług publicznych, infrastruktury technicznej i rozwoju lokalnej gospodarki. Strefy usługowe (SU), gospodarcze (SP) i infrastrukturalne (SI) wyznaczono w oparciu o lokalne uwarunkowania funkcjonalne i środowiskowe, lokalizując je przede wszystkim w sąsiedztwie istniejącej zabudowy oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, w tym autostrady A1 i drogi krajowej nr 91 oraz drogi wojewódzkiej nr 272.

Takie rozmieszczenie stref:

- minimalizuje ryzyko konfliktów z zabudową mieszkaniową,
- pozwala efektywnie wykorzystać istniejącą infrastrukturę techniczną i transportową,
- ogranicza presję inwestycyjną na tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo,
- zwiększa bezpieczeństwo mieszkańców poprzez ograniczenie ekspozycji na potencjalne źródła zanieczyszczeń (takich jak hałas, emisje komunikacyjne czy substancje niebezpieczne).

Potencjalne konflikty społeczne mogą pojawić się w przypadku realizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Niemniej jednak, każda taka inwestycja będzie wymagała przeprowadzenia procedur oceny oddziaływania na środowisko, uzyskania stosownych decyzji administracyjnych oraz przeprowadzenia konsultacji społecznych.

W rezultacie ryzyko trwałych konfliktów przestrzennych i społecznych ocenia się jako niskie. Plan ogólny tworzy stabilne ramy dla zrównoważonego rozwoju gminy Dragacz, wspierając jej gospodarkę, podnosząc jakość życia mieszkańców i zapewniając zachowanie ładu przestrzennego.

8. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW NATURA 2000

Projekt planu ogólnego gminy Dragacz ma charakter strategiczny i wyznacza ramy zagospodarowania (strefy planistyczne oraz funkcje podstawowe/dodatkowe), nie przesądzając o szczegółowych lokalizacjach ani parametrach przyszłych inwestycji. Potencjalne przedsięwzięcia mogące potencjalnie lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z katalogiem określonym w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839), będą każdorazowo weryfikowane w odrębnych procedurach – na etapie miejscowych planów lub decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, z zastosowaniem właściwych analiz i środków minimalizujących. Takie podejście pozwala identyfikować i ograniczać ryzyka dopiero wtedy, gdy znane są konkretne rozwiązania projektowe i skala zamierzeń.

Z uwagi na kierunkowy charakter dokumentu, nie jest możliwe wskazanie precyzyjnych oddziaływań dla konkretnych lokalizacji. Projekt planu ogólnego zakłada kształtowanie stref planistycznych w sposób koncentrujący rozwój na obszarach zurbanizowanych i przekształconych, co ogranicza presję na obszary o wysokiej wartości przyrodniczej.

Dodatkowo należy podkreślić, że strefy usługowe (SU) i gospodarcze (SP), które potencjalnie mogłyby generować większe oddziaływania środowiskowe, zostały w gminie Dragacz zlokalizowane przede wszystkim wzdłuż istniejących korytarzy transportowych, przy autostradzie A1, drodze krajowej nr 91 oraz linii kolejowej nr 208. Ulokowanie tych funkcji w otoczeniu terenów już przekształconych i dobrze skomunikowanych, a jednocześnie poza obszarami przyrodniczo cennymi, znacząco ogranicza ryzyko ich negatywnego oddziaływania na środowisko. Dzięki temu minimalizowane są potencjalne kolizje z kluczowymi elementami systemu ekologicznego gminy, zwłaszcza z doliną Wisły i Mątwy oraz kompleksami leśnymi.

Najcenniejsze elementy przyrodnicze gminy tj. dolina Wisły, dolina Mątwy, tereny podmokłe, a także kompleksy leśne i zadrzewienia śródpolne, zostały ujęte w strefie otwartej (SO) oraz w strefie zieleni i rekreacji (SN). Takie rozwiązanie ogranicza ekspansję zabudowy na obszary wrażliwe, chroni ciągłość korytarzy ekologicznych, a jednocześnie wzmacnia funkcje retencyjne i krajobrazowe tych terenów.

Z punktu widzenia uwarunkowań środowiskowych, sama zmiana przeznaczenia gruntu na etapie planu ogólnego nie przesądza o negatywnym wpływie na środowisko. Wprost przeciwnie, dalsze etapy planowania tj. sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, będą wymagać przeprowadzenia ponownej, szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko. Oceny te pozwolą na wprowadzenie odpowiednich środków ochronnych, a także na dostosowanie parametrów planowanych inwestycji do lokalnych uwarunkowań przyrodniczych.

W rezultacie plan ogólny pełni funkcję ramową: wyznacza kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, natomiast konkretne zabezpieczenia środowiskowe i rozwiązania ochronne będą doprecyzowywane w kolejnych etapach planowania i procedur administracyjnych. Takie podejście umożliwia skuteczne godzenie celów rozwojowych gminy Dragacz z zasadami zrównoważonego gospodarowania przestrzenią i ochrony środowiska.

9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko dotyczy sytuacji, w których skutki działań lub zjawisk mogą wykraczać poza granice państw. Gmina Dragacz nie leży w pobliżu granicy i nie przewiduje się w niej inwestycji mogących generować ponadlokalne emisje lub inne oddziaływania o charakterze międzynarodowym. W związku z tym ustalenia projektu planu nie stwarzają ryzyka transgranicznego oddziaływania na środowisko.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Projekt planu ogólnego gminy Dragacz pełni funkcję strategiczną i wyznacza kierunki zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem konieczności ochrony zasobów środowiskowych oraz zachowania ładu przestrzennego. Dokument nie przesądza o szczegółowych parametrach przyszłych inwestycji, lecz poprzez podział gminy na strefy planistyczne kształtuje ramy rozwoju, które ograniczają presję inwestycyjną na obszary najbardziej wrażliwe przyrodniczo i minimalizują ryzyko kolizji przestrzennych. Jednym z kluczowych narzędzi porządkujących rozwój przestrzenny jest wyznaczenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy (OUZ), w których możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy bez konieczności sporządzania planu miejscowego, pod warunkiem zachowania dotychczasowego charakteru otoczenia.

Istotnym rozwiązaniem zapobiegawczym jest rozmieszczenie stref mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych w obrębie istniejących miejscowości oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, co umożliwi kontrolowane dogęszczanie zabudowy przy jednoczesnym ograniczeniu ekspansji na obszary cenne przyrodniczo. Nowe tereny przeznaczone pod zabudowę wyznaczono poza dolinami cieków, terenami podmokłymi, oczkami wytopiskowymi oraz terenami leśnymi, co sprzyja utrzymaniu naturalnych funkcji retencyjnych i ekologicznych tych terenów. Najcenniejsze elementy środowiska włączono do strefy otwartej (SO). W strefie tej dopuszcza się wyłącznie użytkowanie o charakterze ekstensywnym, bez możliwości realizacji zabudowy mogącej zakłócać stosunki wodne, fragmentować siedliska lub osłabiać ciągłość ekologiczno-krajobrazową.

W dokumencie wskazano ogólne wytyczne dla projektantów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz organów wydających decyzje o warunkach zabudowy. Na dalszych etapach procesu planistycznego i postępowań środowiskowych konieczne będzie stosowanie szczegółowych rozwiązań zapobiegawczych i kompensacyjnych, takich jak: utrzymanie i odtwarzanie zadrzewień, tworzenie zieleni izolacyjnej, stosowanie rozwiązań zwiększających infiltrację i retencję wód opadowych, unikanie działań mogących zmieniać stosunki wodne w dolinie Wisły i pozostałych cieków oraz ograniczenie barier dla migracji gatunków. Działania te będą doprecyzowywane na poziomie planów miejscowych i decyzji środowiskowych.

Przyjęte w planie ogólnym rozwiązania przestrzenne zapewniają spójne ramy dla zrównoważonego rozwoju gminy Dragacz. Ograniczają one potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko oraz chronią najcenniejsze elementy systemu przyrodniczego gminy.

11. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY

Ocena oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Dragacz została przeprowadzona z zastosowaniem metod dostosowanych do charakteru dokumentu oraz skali przestrzennej objętej prognozą. Z uwagi na ramowy i strategiczny charakter planu ogólnego, zastosowano podejście umożliwiające identyfikację potencjalnych zagrożeń i presji środowiskowych związanych z realizacją przyszłych inwestycji, przy jednoczesnym uwzględnieniu niepewności wynikającej z braku szczegółowych ustaleń projektowych.

Biorąc pod uwagę powyższe wytypowano następujące metody ocen oddziaływania na środowisko, które zostały wykorzystane w Prognozie i pomogły w określeniu przyszłych oddziaływań na środowisko:

- Prognozowanie przez analogię: polega na bazowaniu na wynikach obserwacji i pomiarów dotychczas wykonanych podobnych inwestycji i porównaniu ich z planowanymi, o podobnych parametrach.
- Prognozowanie eksperckie: oparte na bazie wiedzy, doświadczenia i intuicji eksperta,

metoda ta z uwagi na wysoką skuteczność jest najczęściej stosowaną metodą w oś. Bardzo często jest ona łączona z metodą prognozowania przez analogię. W prognozowaniu eksperckim wykorzystuje się informacje ze źródeł istniejących oraz dane zebrane poprzez monitoring lub pomiary i wizje terenowe.

W opracowaniu Prognozy zastosowano podejście metodyczne polegające na ilościowym i jakościowym scharakteryzowaniu zagrożeń i presji, jakie przyszłe inwestycje, które zostaną zrealizowane na podstawie zapisów planu, będą wywierać na środowisko. Dzięki takiemu podejściu każdą z przyszłych inwestycji potraktowano jako potencjalne źródło presji – stresora, które w zależności od charakteru oddziaływać będzie w rozmaity sposób na poszczególne komponenty środowiska. Najpierw przeanalizowano sieć powiązań pomiędzy komponentami środowiska a źródłami presji. Dzięki temu, w drugim etapie, stało się możliwe określenie oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych i skumulowanych na poszczególne komponenty środowiska. Takie postępowanie zapobiega pominięciu któregośkolwiek komponentu w ocenie oddziaływania na środowisko obszaru opracowania. Szczegółowe kryteria oceny metodą matrycową, a także założenia, jakie podjęto przy określaniu obu metod opisano w dalszej części opracowania.

12. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU

Projekt planu ogólnego gminy Dragacz ma charakter strategiczny i kierunkowy, dlatego pełna ocena skutków jego realizacji będzie możliwa dopiero na dalszych etapach, podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w ramach indywidualnych procedur środowiskowych dla konkretnych inwestycji. Ponieważ plan ogólny nie przesądza o szczegółowych lokalizacjach ani parametrach zabudowy, proponowane metody analizy mają charakter ramowy i będą wymagały doprecyzowania w zależności od rodzaju i skali planowanych przedsięwzięć.

Rekomendowane metody analizy obejmują m.in.:

- ocenę zmian powierzchni terenów zabudowanych w miejscowościach o największej presji inwestycyjnej;
- monitoring presji inwestycyjnej na obszary wrażliwe przyrodniczo, w szczególności na doliny Wisły, Mątwy, obszary podmokłe i tereny leśne;
- analizę zmian w użytkowaniu gruntów rolnych, w tym oceny skali wyłączania gleb wysokich klas bonitacyjnych (II–III) z produkcji rolnej;
- przegląd oddziaływań punktowych i liniowych źródeł zanieczyszczeń, w tym emisji hałasu z A1 i DK91, DW272 oraz emisji z planowanych inwestycji usługowych i gospodarczych;
- monitoring stanu środowiska w oparciu o dane GIOŚ i WIOŚ: jakość powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, hałas, stan gleb, bioróżnorodność;
- regularne konsultacje społeczne i badania satysfakcji mieszkańców, pozwalające ocenić wpływ polityki przestrzennej na jakość życia.

Monitoring skutków realizacji planu powinien być prowadzony w sposób systematyczny, przy współpracy samorządu, instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska i jednostek naukowych. Efektywność tego procesu zależeć będzie od stopnia wdrożenia ustaleń planu w dokumentach szczegółowych oraz od integracji lokalnej polityki przestrzennej z działaniami z zakresu ochrony wód, powietrza i adaptacji do zmian klimatu. Takie podejście umożliwi bieżącą ocenę zmian środowiskowych oraz wdrażanie działań korygujących, sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi gminy Dragacz.

13. ANALIZA WARIANTOWA

Zaproponowany w projekcie planu ogólnego gminy Dragacz układ stref planistycznych będzie miał wpływ na sposób zagospodarowania przestrzennego. Przyjęte rozwiązania mogą skutkować zmianami w strukturze użytkowania terenu, w szczególności w kontekście przekształcania gruntów rolnych oraz zmian funkcji wybranych obszarów. Plan został jednak opracowany z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, lokalnych uwarunkowań środowiskowych oraz obowiązujących przepisów prawa, a jego zapisy w sposób świadomy minimalizują potencjalne oddziaływania na środowisko.

W toku prac planistycznych przeprowadzono analizę możliwych wariantów zagospodarowania, uwzględniając propozycje zgłoszone w ramach procedury, w tym wnioski mieszkańców, jednostek pomocniczych, organów administracji i instytucji publicznych. Wariantowanie objęło ocenę kierunków rozwoju zabudowy, kształtowania terenów rekreacyjnych oraz ochrony obszarów o podwyższonej wartości przyrodniczej. Efektem analiz było wypracowanie najbardziej zrównoważonego rozwiązania, opartego na racjonalnym wykorzystaniu terenów już przekształconych i unikaniu ekspansji zabudowy na doliny Wisły i Mątwy, tereny podmokłe, leśne i zadrzewione, kluczowe dla struktury ekologicznej gminy.

Plan ogólny stanowi kontynuację dotychczasowej polityki przestrzennej, jednocześnie ją aktualizując i dostosowując do zmienionych uwarunkowań formalnoprawnych oraz społeczno-gospodarczych. W tym ujęciu plan pełni rolę narzędzia porządkującego, zapewniającego spójność działań planistycznych i zgodność z ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zastosowane w planie rozwiązania planistyczne, obejmujące:

- wyznaczenie stref planistycznych,
- określenie gminnych standardów urbanistycznych,
- wskazanie obszarów uzupełnienia zabudowy (OUZ),
- uporządkowanie kierunków rozwoju funkcjonalnego gminy,

umożliwiają efektywne i zrównoważone kształtowanie przestrzeni, zgodnie z potrzebami demograficznymi, inwestycyjnymi i społecznymi gminy. Rozwój ma koncentrować się przede wszystkim na terenach z istniejącą zabudową i infrastrukturą, z ograniczoną ingerencją w obszary cenne przyrodniczo.

Dla celów analizy porównawczej rozważono również wariant alternatywny – zakładający brak uchwalenia planu ogólnego i utrzymanie dotychczasowego stanu planistycznego, tj. funkcjonowania wyłącznie na podstawie obecnego Studium oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wariant ten skutkowałby:

- ograniczeniem możliwości kompleksowego zarządzania przestrzenią gminy,
- zwiększoną presją urbanizacyjną na obszary o wysokich walorach przyrodniczych,
- brakiem dostosowania dokumentów planistycznych do obowiązujących przepisów prawa, w szczególności wynikających z nowelizacji ustawy planistycznej z 2023 r.

W związku z powyższym, optymalnym rozwiązaniem jest przyjęcie projektu planu ogólnego gminy Dragacz w zaproponowanym kształcie. Dokument zapewnia zrównoważony rozwój, ochronę najcenniejszych elementów środowiska, a jednocześnie uwzględnia potrzeby mieszkańców i lokalnej gospodarki.

14. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000

Na terenie gminy Dragacz znajduje się obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły (PLB040003), obejmujący dolinę Wisły z jej charakterystyczną mozaiką siedlisk nadrzecznych, takich jak starorzecza, łąki zalewowe oraz lasy łęgowe. Jest to korytarz ekologiczny o znaczeniu europejskim, pełniący kluczowe funkcje dla migracji, lęgów i żerowania ptaków wodno-błotnych. Obszar ten podlega ochronie zgodnie z obowiązującym planem zadań ochronnych, a jego stan oraz ciągłość przestrzenna stanowią istotny element funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy.

Projekt planu ogólnego gminy Dragacz obejmuje cały obszar Natura 2000 strefą otwartą (SO), której przeznaczenie uwzględnia potrzebę zachowania przestrzeni wolnej od zabudowy i przekształceń urbanizacyjnych. Strefa SO dopuszcza jedynie użytkowanie ekstensywne, rolnicze, leśne, rekreacyjne lub związane z utrzymaniem istniejącej infrastruktury, bez możliwości wprowadzania nowych funkcji zabudowy. Zachowanie takiego reżimu użytkowania przestrzeni jest zgodne z celami ochrony obszaru Natura 2000, zapewnia nieprzerwany charakter korytarza ekologicznego i eliminuje ryzyko ingerencji w kluczowe siedliska ptaków oraz w procesy hydrologiczne.

Ustalenia planu ogólnego nie przewidują powstawania nowych enklaw zabudowy, infrastruktury kubaturowej ani instalacji, które mogłyby powodować degradację siedlisk, fragmentację przestrzeni lub wzrost barier dla migracji gatunków. Całość intensywniejszych funkcji, przede wszystkim usługowych i gospodarczych, skoncentrowano poza doliną Wisły, głównie wzdłuż drogi krajowej nr 91, autostrady A1 i linii kolejowej, w miejscach już przekształconych lub stanowiących element istniejącej struktury osadniczej. Takie rozmieszczenie stref planistycznych minimalizuje presję inwestycyjną na obszary przyrodniczo wrażliwe i ogranicza potencjalny wpływ na procesy ekologiczne zachodzące w dolinie Wisły.

Przyjęte rozwiązania planistyczne sprzyjają ochronie integralności obszaru Natura 2000. Zachowana jest ciągłość przestrzenna doliny Wisły oraz jej rola jako korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym. Brak nowych funkcji urbanizacyjnych w granicach strefy otwartej pozwala na niezakłócone migracje ptaków, utrzymanie terenów łęgowych i żerowisk, a także stabilność siedlisk zależnych od naturalnych procesów rzecznych. Plan nie wprowadza również przekształceń, które mogłyby pogorszyć stan siedlisk ani ograniczyć ich zdolność do regeneracji, co jest kluczowe z punktu widzenia celów ochrony formy Natura 2000.

Na podstawie przeprowadzonej oceny można stwierdzić, że ustalenia planu ogólnego gminy Dragacz nie spowodują znaczących negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły. Plan wzmacnia ochronę doliny Wisły, uniemożliwiając zabudowę i przekształcenia mogące zagrażać jej wartościom przyrodniczym, a jednocześnie porządkuje rozwój funkcji osadniczych i gospodarczych w sposób, który nie narusza integralności sieci ekologicznej. Dzięki temu wpływ planu na obszar Natura 2000 należy ocenić jako neutralny, a w zakresie ograniczania presji przestrzennej – korzystny.

15. WNIOSKI

Przeprowadzona analiza ustaleń projektu planu ogólnego gminy Dragacz oraz ich potencjalnego oddziaływania na środowisko pozwala stwierdzić, że dokument został przygotowany zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, z poszanowaniem lokalnych uwarunkowań środowiskowych, przestrzennych, gospodarczych i społecznych. Plan porządkuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, wzmacnia istniejący układ osadniczy oraz ogranicza rozpraszanie zabudowy poprzez wyraźne wyznaczenie stref planistycznych, określenie gminnych standardów urbanistycznych oraz wskazanie obszarów uzupełnienia zabudowy (OUZ).

Przyjęte rozwiązania sprzyjają efektywnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zwłaszcza w rejonach o najlepszej dostępności transportowej (m.in. w sąsiedztwie autostrady A1 i drogi krajowej nr 91). Jednocześnie plan minimalizuje presję inwestycyjną na tereny środowiskowo wrażliwe, w tym doliny Wisły i Maławy, tereny leśne i zadrzewione, podmokłości. Obszary te zostały ujęte w strefie otwartej (SO) oraz strefie zieleni i rekreacji (SN), co pozwala zachować ich naturalny charakter, funkcje retencyjne i rolę jako lokalnych korytarzy ekologicznych.

Na dalszych etapach procesu planistycznego, w ramach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w toku indywidualnych procedur środowiskowych, konieczne będzie szczegółowe dostosowanie parametrów nowych inwestycji do lokalnych uwarunkowań środowiskowych, w tym wprowadzanie środków zapobiegawczych, minimalizujących i kompensacyjnych tam, gdzie będzie to wymagane, zwłaszcza w sąsiedztwie cieków, terenów podmokłych, leśnych i zadrzewionych, charakteryzujących się podwyższoną wrażliwością środowiskową.

Podsumowując, realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Dragacz nie powinna powodować znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. Dokument umożliwia racjonalne wykorzystanie zasobów gminy, chroni kluczowe elementy jej systemu przyrodniczego oraz wspiera zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy.

16. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Proгноza oddziaływania na środowisko do projektu planu ogólnego gminy Dragacz została sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Jej celem jest ocena potencjalnych skutków środowiskowych wynikających z realizacji ustaleń planu ogólnego, w szczególności w odniesieniu do ochrony zasobów naturalnych, kształtowania ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy.

Z uwagi na ogólny i strategiczny charakter planu, do oceny przyjęto metodę analogii – powszechnie stosowaną w prognozach oddziaływania na środowisko w przypadkach, gdy brak jest konkretnych parametrów inwestycyjnych możliwych do bezpośrednich obliczeń. Pozwala ona na szacunkowe określenie możliwych oddziaływań na podstawie danych porównawczych, dostępnych analiz oraz doświadczeń z realizacji podobnych polityk przestrzennych.

Plan ogólny gminy Dragacz stanowi realizację obowiązku ustawowego wynikającego z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i pełni funkcję nadrzędnego dokumentu kierunkowego dla przyszłych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy, możliwych wyłącznie na terenach wyznaczonych jako Obszary Uzupełnienia Zabudowy (OUZ).

Dokument porządkuje strukturę przestrzenną gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz określenie gminnych standardów urbanistycznych, obejmujących m.in. parametry zabudowy, wskaźniki intensywności, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej oraz maksymalną wysokość budynków. Rozwiązania te mają na celu zwiększenie efektywności wykorzystania istniejącej infrastruktury, poprawę ładu przestrzennego oraz ograniczenie presji inwestycyjnej na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo.

Wyznaczenie stref planistycznych oparto na istniejącej strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy, uwarunkowaniach środowiskowych, a także kierunkach rozwoju określonych w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dragacz oraz aktualnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarze gminy wyznaczono następujące typy stref planistycznych, spośród 13 dopuszczonych w art. 13c ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczona symbolem SW,

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, oznaczona symbolem SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, oznaczona symbolem SZ,
- strefa usługowa, oznaczona symbolem SU,
- strefa gospodarcza, oznaczona symbolem SP,
- strefa produkcji rolniczej, oznaczona symbolem SR,
- strefa infrastrukturalna, oznaczona symbolem SI,
- strefa zieleni i rekreacji, oznaczona symbolem SN,
- strefa cmentarzy, oznaczona symbolem SC,
- strefa górnictwa, oznaczona symbolem SG,
- strefa otwarta, oznaczona symbolem SO,
- strefa komunikacyjna, oznaczona symbolem SK.

Na terenie gminy występuje rozbudowany system obszarów chronionych i środowiskowo cennych. Najważniejszym elementem jest Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły, obejmujący korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadregionalnym, siedliska nadrzeczne oraz obszary lęgowe i żerowiskowe wielu gatunków ptaków. Niemal cała gmina znajduje się w granicach Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego, którego celem jest ochrona krajobrazu doliny Wisły. W zachodniej i północno-zachodniej, w dużej mierze zalesionej części gminy, położony jest Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich. System ochrony uzupełniają Rezerwat Jezioro Fletnowskie oraz liczne pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Wszystkie te obszary ujęto w planie ogólnym w ramach strefy otwartej (SO) lub strefy zieleni i rekreacji (SN), co zapewnia ich ochronę przed zabudową oraz utrzymanie ciągłości ekologicznej doliny Wisły, doliny Mątwy i terenów leśnych. Plan uniemożliwia wprowadzanie nowych funkcji ingerujących w te obszary, dotyczy to zarówno zabudowy mieszkaniowej, jak i inwestycji o większej skali. Takie rozwiązanie wspiera zachowanie naturalnych procesów hydrologicznych, retencji wodnej, bioróżnorodności oraz walorów krajobrazowych, które stanowią o charakterze gminy Dragacz.

Plan ogólny uwzględnia również potrzeby rozwojowe gminy, w szczególności związane z lokalizacją usług i działalności gospodarczej. Strefy usługowe (SU) oraz gospodarcze (SP) skoncentrowano przede wszystkim w pobliżu kluczowych korytarzy transportowych – autostrady A1 z węzłem Nowe Marzy, drogi krajowej nr 91 oraz linii kolejowej nr 208. Takie rozmieszczenie umożliwia rozwój funkcji logistycznych, usługowych i produkcyjnych w miejscach o dobrej dostępności komunikacyjnej, minimalizując jednocześnie presję na tereny przyrodniczo wrażliwe, w szczególności dolinę Wisły oraz kompleksy leśne. Kierunek rozwoju inwestycji przy głównych trasach komunikacyjnych ogranicza ryzyko konfliktów z zabudową mieszkaniową i zmniejsza zagrożenia związane z rozpraszaniem urbanizacji.

Potencjalne oddziaływania planu na środowisko będą zależeć od konkretnych inwestycji realizowanych w przyszłości. Dogęszczanie zabudowy w ramach istniejących układów osadniczych może powodować lokalne zwiększenie emisji z ogrzewania indywidualnego, hałasu czy uszczelniania terenu, jednak takie oddziaływania będą ograniczone przestrzennie i możliwe do minimalizowania poprzez odpowiednie rozwiązania planistyczne i środowiskowe. Większe ryzyko może pojawić się przy przekształcaniu terenów dotąd niezainwestowanych, jednak plan ogólny nie dopuszcza takich zmian na obszarach wrażliwych – dolinach Wisły i Mątwy, terenach podmokłych, lasach oraz rezerwacie przyrody Jezioro Fletnowskie.

Podsumowując, projekt planu ogólnego gminy Dragacz został opracowany w sposób umożliwiający zrównoważony rozwój przestrzenny, przy jednoczesnej ochronie najcenniejszych zasobów środowiskowych gminy. Realizacja ustaleń planu nie powinna powodować znaczących negatywnych skutków środowiskowych, a ewentualne szczegółowe inwestycje będą podlegać ocenie na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz procedur środowiskowych.

17. OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że spełniam wymagania art. 74a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen
oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 74a ustawy
z dnia 3 października 2008 r.
o ocenach oddziaływania na środowisko

18. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY

- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego;
- Bank Danych o Lasach;
- Centralna Baza Danych Geologicznych;
- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody;
- Dane udostępnione przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej;
- Geoportal Państwowej Służby Hydrogeologicznej <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>;
- Geoserwis Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>;
- Informacja dotycząca zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej województwa kujawsko-pomorskiego;
- Internetowy System Osłony Kraju;
- Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R., Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011;
- Karta informacyjna złoża kopalin stałych, System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS”;
- Mapa Podziału Hydrograficznego Polski;
- materiały Państwowego Instytutu Geologicznego i Państwowej Służby Hydrogeologicznej;
- materiały Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- Opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego gminy Dragacz, Geofabryka Sp. z o.o. Toruń 2025;
- Państwowy Rejestr Granic;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dragacz na lata 2021-2025 z perspektywą na lata 2026-2029;
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2024, WIOŚ Bydgoszcz;
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków;
- Rozporządzenie Nr 20/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. w sprawie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego z późn. zm.
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik

T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziśa W., 2018, Physico-geographical mesoregions of Poland - verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. Geographia Polonica, vol. 91, no. 2.;

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dragacz;
- Uchwała nr XLIX/813/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. w sprawie Wschodniego Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich;
- Uchwała nr LIX/804/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2023 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej – aktualizacja;
- Uchwała nr L/512/24 Rady Gminy Dragacz z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dragacz;
- Woś A., 1999, Klimat Polski, PWN, Warszawa;
- Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych, GIOŚ Gdańsk;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 z późn. zm.;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 3 sierpnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Fletnowskie”;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Fletnowskie”.

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen
oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 74a ustawy
z dnia 3 października 2008 r.
o ocenach oddziaływania na środowisko